

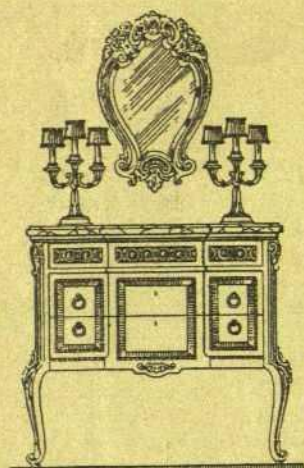
D'ACI I D'ALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
LLIBRERIA CATALONIA: PLAÇA CATALUNYA, 17

Juliol 1950

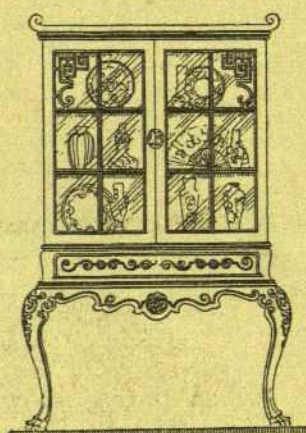
Preu: 1'50 Ptes.

MOBLES FORNONS

*Salmeron, 102
Ros d'Olano, 6
Telèfon 74915*

Exposició i venda
als mateixos
tallers

Simplex

EL COLL
MES CHIC
DEL MÓN

COMODE • SENZILL • ELEGANT • INARRUGABLE • ECONÓMIC

"CAMPEÓN"
PATENTADO

Caixa de cabals «Invulnerable»

(Terror dels Lladres)

Resistent a l'incendi, en-
derroc, taladre de mà, elèc-
tric i soplet d'òxid acetilè

Fabricants:

S. A. E. DE CAIXES INVULNERABLES

Fernando, 59 - BARCELONA

PIERNAS
JOVENES Y
ESBELTAS
GRACIAS A LA

media
Académic
-MALLAS EXTENSIBLES SIN GOMA-
contra las
varices

INVISIBLE
BAJO LA MEDIA DE SEDA

LA UNICA
CON TALÓN
ESPECIAL
REFORZADO

**EJERCE UNA
PRESIÓN
ASCENDENTE
Y CONTINUA
QUE FACILITA**

LA CIRCULACIÓN DE LA SANGRE

En principales tiendas de Ortopedia y en Casa BLOCH - Rambla Cataluña, 11

PATENTADA
EN
TODOS
LOS
PAISES

Warner's

li ofereix

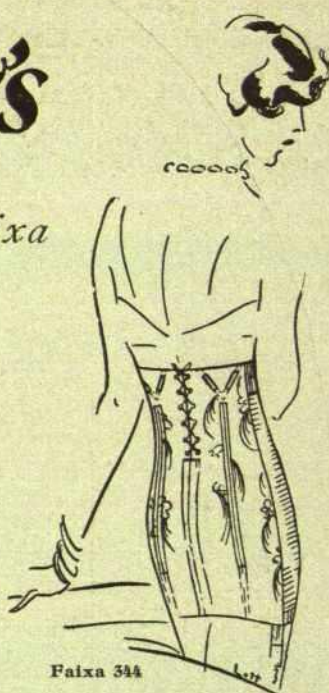
aquesta nova faixa

ideal per a la

nova silueta

Duu la cintura graduable per mitjà de cordons completament imperceptibles.

Va proveïda d'un nou vari-
llatge patentat en forma de «Y»,
que assegura la perfecta como-
ditat i evita qualsevol abulta-
ment antiestètic a la cintura.

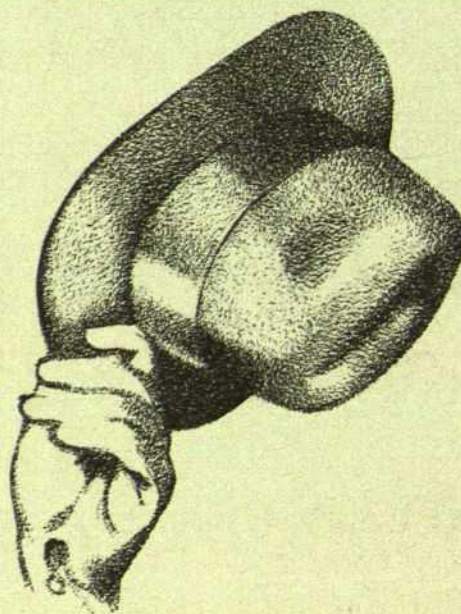
Faixa 344

Les faixes Warner's seran les millors col·labora-
dors de la seva elegància. Sempre duen estam-
pada en l'interior la marca que les garanteix.

DE VENDA: G. A. «El Siglo» Secció de Cotilles - El Corsé Higiénico:

Lauria, 49 - La Condal: Portaferrisa, 28 - El Corsé America-
no: Boqueria, 25 - Corseteria Imperio: Fernando, 31.

VERITAS

PERFUMERIA
GAL
MADRID
LONDRES
NUEVA-YORK
BUENOS-AIRES

FLASCÓ

2 Pts.

TIMBRE APART

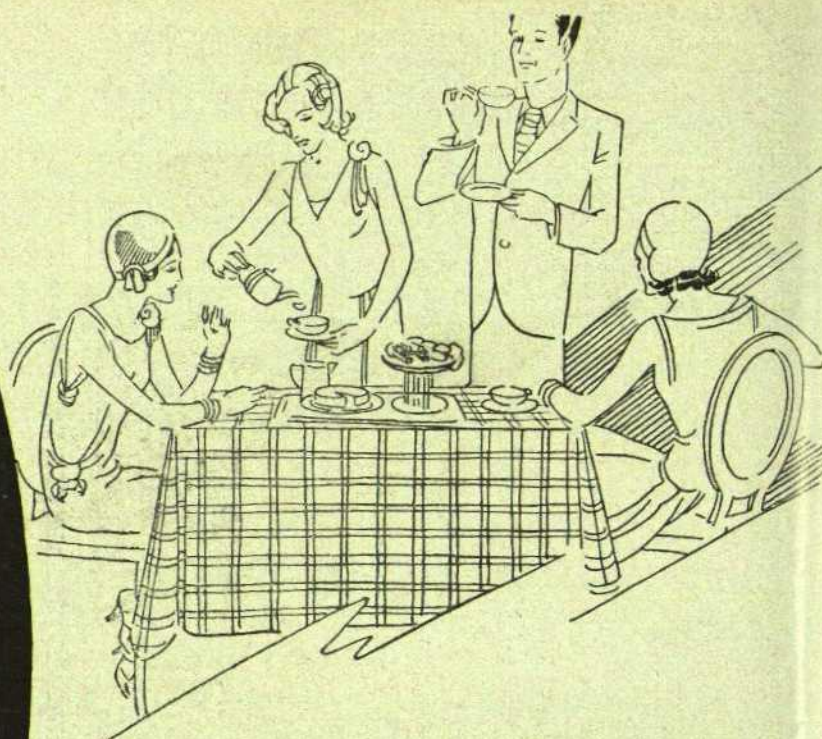
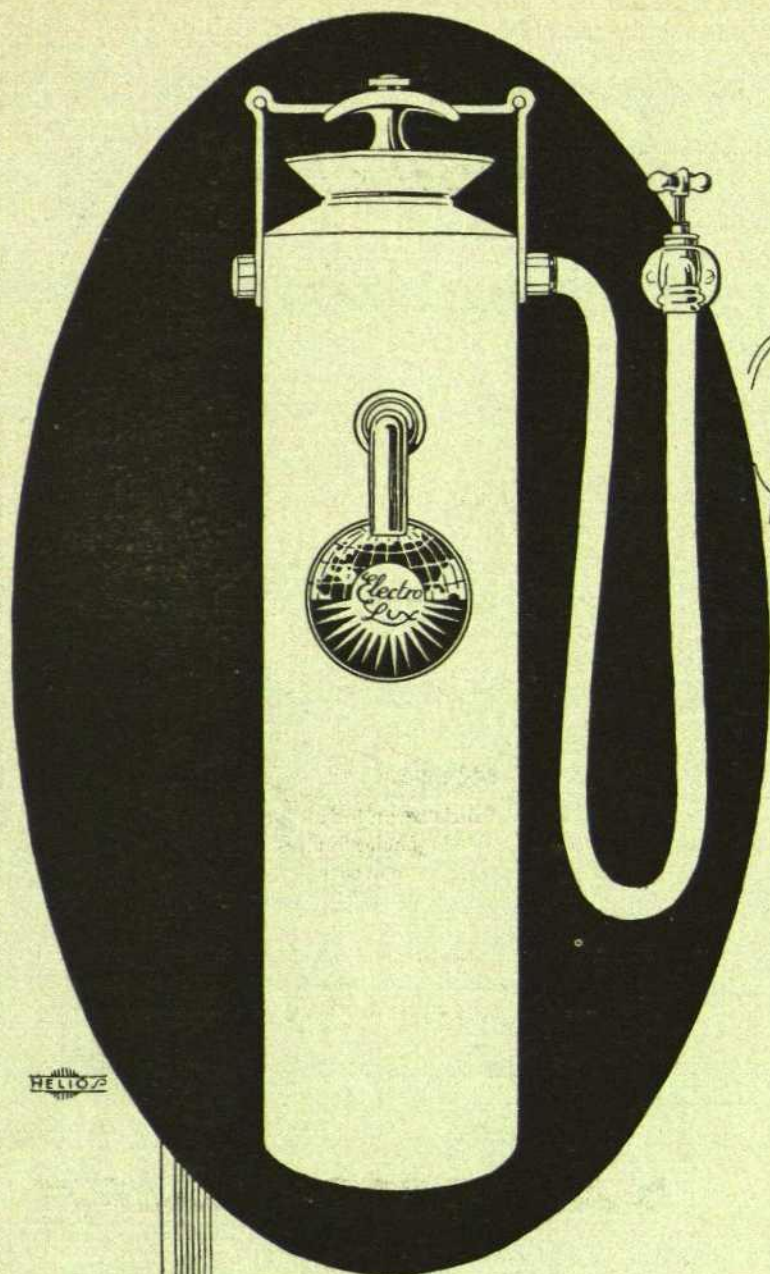

**VOSTÈ SALUDA
SENSE DESPENTINAR-SE**

quan usa Fixol. Fixa els
cabells per tot el dia, sense
empastar-los ni deixar-los
greixosos. Té el perfum
discret de les violetes.

Fixol

Dona distinció al pentinat.

El purificador d'aigua

Electrolux

elimina per complet la calç
i la magnèsia de l'aigua,
deixant-la fina com la pluja.

L'aigua fina suprimeix les incrustacions de la calç;
disminueix el consum de combustible, de sabó, te i cafè;
disminueix el temps d'ebullició,
augmenta la duració de les robes,
és sana, higiènica i agradable per a la cara i per a beure.

Amb l'economia que s'aconsegueix, el Purificador **ELECTROLUX**
s'amortitza en poc temps.

**ELECTROLUX, S. A. - APARTAT, 659
BARCELONA**

Serveixi's remetre'm prospecte explicatiu
dels Purificadors d'aigua **ELECTROLUX**

Nom:

Adreça:

Població:

Demani detalls sense
compromís

ELECTROLUX, S. A.
Departament filtres

CENTRAL
Avinguda de Pi i Margall, 8
Apartat, 627 Madrid

Rambla de Catalunya, 75
Apartat, 659 BARCELONA

a.masallach
es l'artista capilar
de tota dona elegant

88 RAMBLA DE CATALUNYA
(Xamfrà Mallorca) Telèfon 73962

ondulacions
hermanents
masatges
tintures
postisses
manicures

Una Novetat

molt interessant que

presentarà aviat

Au Corset Élegant

Avinguda Portal de l'Angel, 7

DISTINCTION

CREATION DE
CALLISTE
PARFUMEUR DE L'ELITE

NICE

PARIS

LONDRES

De venda a les principals perfumeries

Concessionari per a Espanya: J. IDANTE: R. St. Antoni, 35, Barcelona

EL DESTETE

Para el destete sería peligroso dar a bebé sustancias de difícil digestión. Millares de testimonios médicos nos demuestran que la

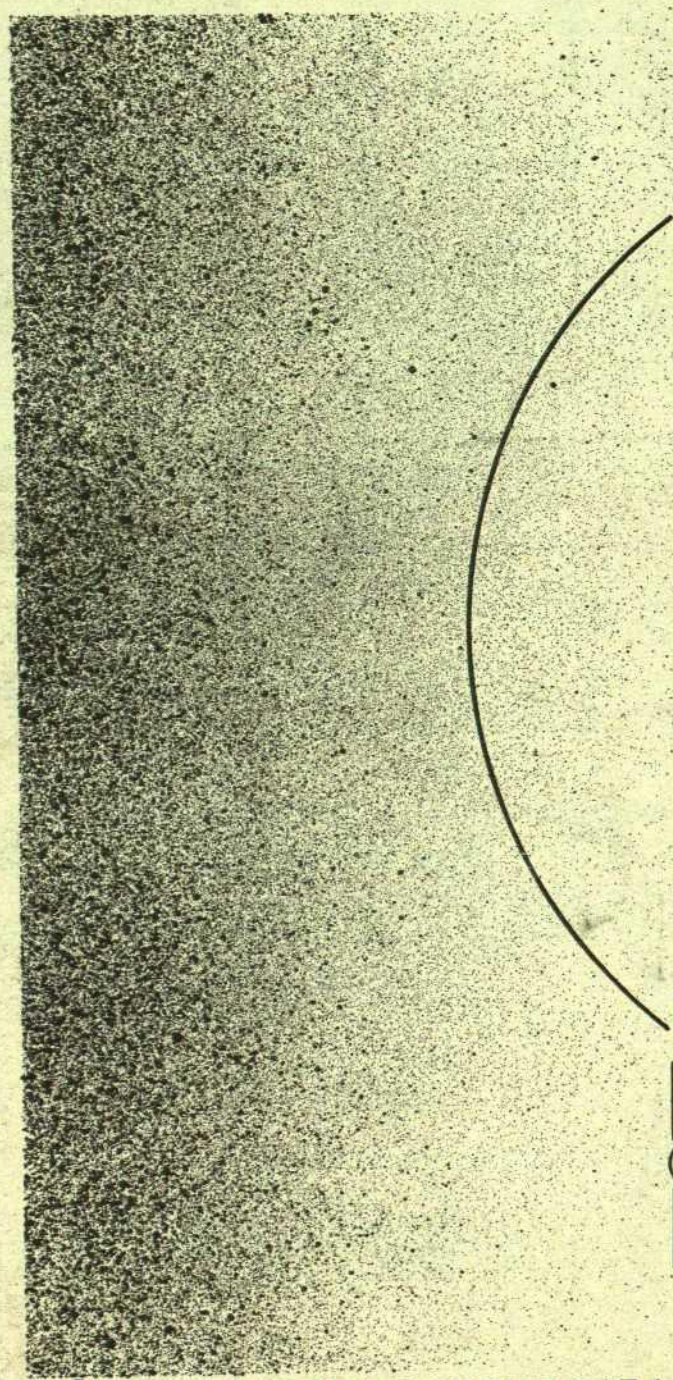
HARINA LACTEADA NESTLÉ

es el alimento ideal para el destete, ya que contiene todos los elementos nutritivos que los pequeños necesitan al abandonar el pecho materno, o cualquier otro régimen.

« Pida V. el folleto «Un alimento completo ideal para la infancia» y muestra de Harina Nestlé a Sociedad Nestlé, A.E.P.A., Via Layetana, Barcelona. »

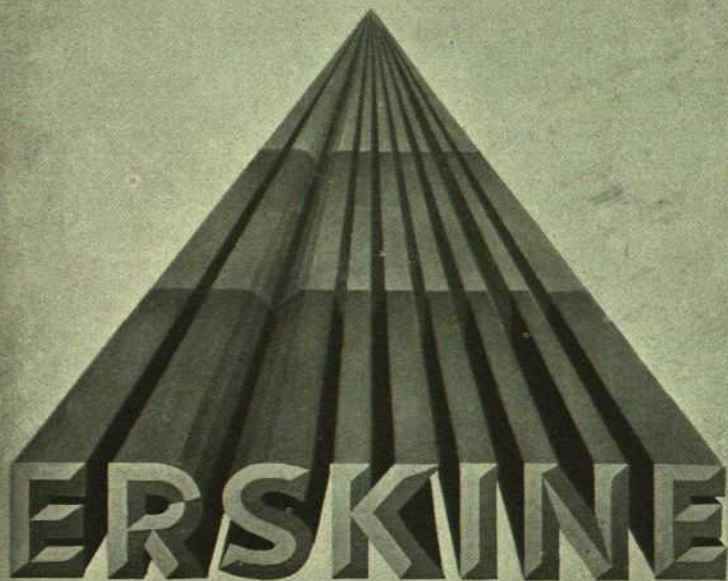
SALA

reador de pro=
paganda mo=
derna, amb di=
buix o fotogra=
fia.

CÒRSEGA 413 BARCELONA

**DINAMICO!
I EL NUEVO**

Más fuerza por kilo de peso que cualquier otro coche de su precio

AGENCIA STUDEBAKER

C. VALENCIA 295

*Excel'lent
aigua de taula*

AGUA VALL-PAR

FONT DE SANT ALBERT

«PENITENTS»

VALLCARCA (BARCELONA)

Bicarbonatada-sòdica Ràdio-activa:

Lleugerament mineralitzada.

Per les seves puresa, lleugeresa i digestibilitat, l'Aigua Vall-Par és una aigua de valor incomparable.

DIPOSIT GENERAL:

PARIS, 174 : TELEFON 77410

SOMBRERERIA

SABATERIA

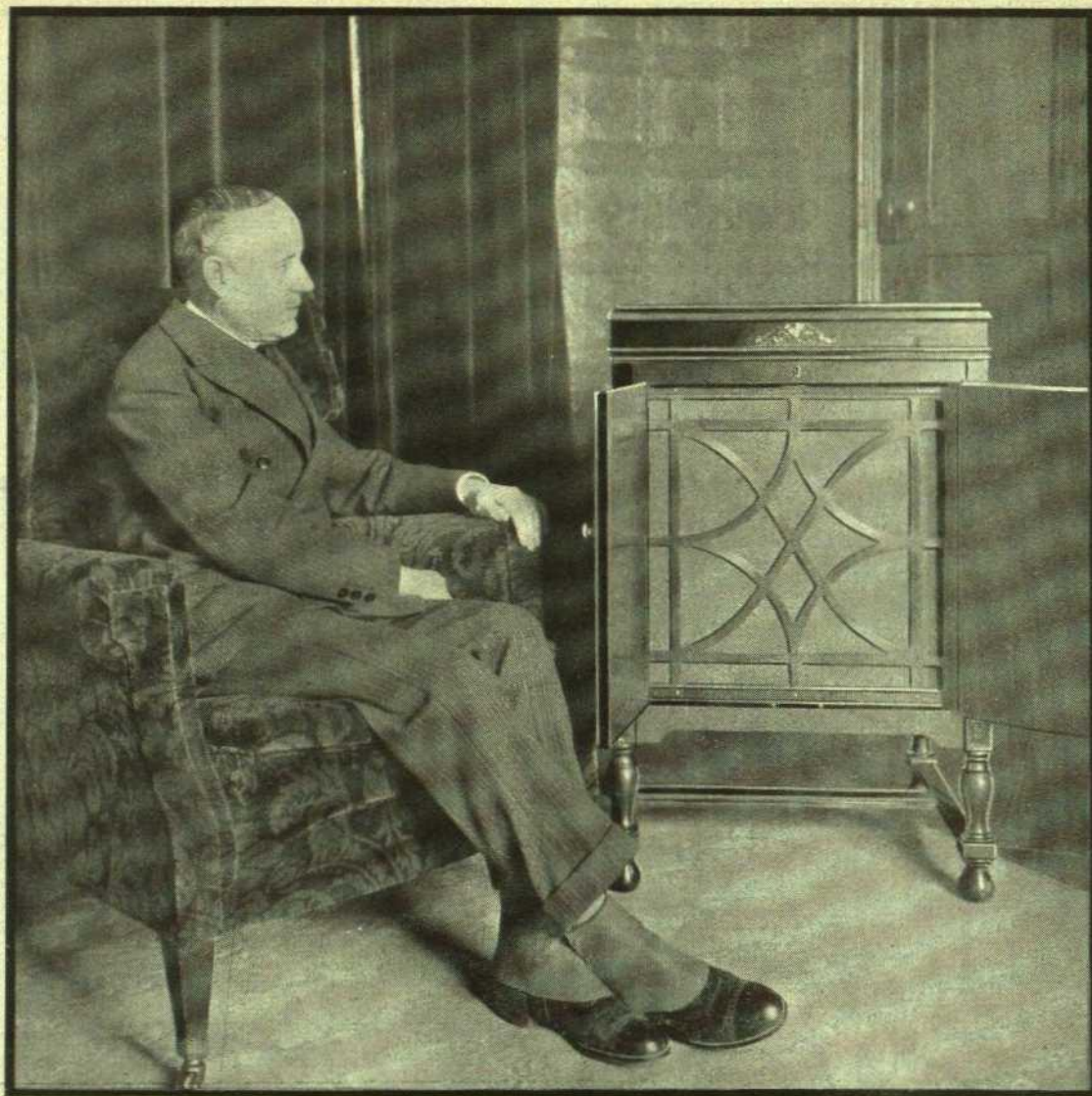
CAMISERIA
SASTRERIA

COMAS,
S.A.

Passeig de Gracia 2
Ronda Sant Pere 1

Especialitat
en articles
per a
senyor

CORBATES

PÉREZ CASAS, EL GRAN MESTRE DIRECTOR, ESCOLTA EL SEU GRAMOFON «LA VOZ DE SU AMO»

«SÓN pocs els moments que la meua professió em deixa lliures — diu el mestre Pérez Casas —, però tot just dispo de d'un petit descans, el plaer més gran per a mi el constitueix poder escoltar en el meu gramòfon l'actuació de l'Orquestra Filharmònica de Madrid, en la direcció de la qual tinc concentrats tots els meus entusiasmes i afanys artístics.

» La reproducció del nostre repertori és tan exacta, arriben fins a mi amb tan clara perfecció el so de tots i de cadascun dels instruments, que algunes vegades, d'una manera inconscient, les mans segueixen el ritme de la música i crec trobar-me dirigint la tasca dels meus estimats companys en una nit de concert.

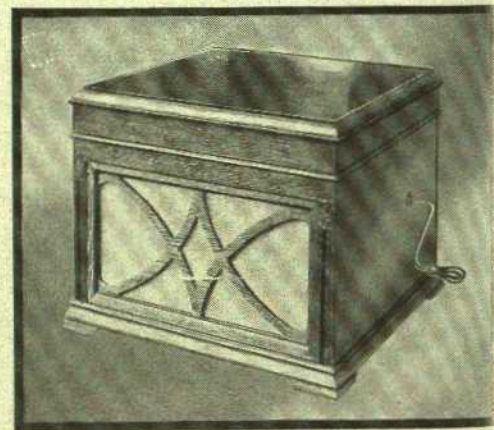
» Per aquestes raons he concedit l'exclusiva per a impressionar el repertori que interpreta l'Orquestra Filharmònica

«Només en ell puc escoltar amb tota fidelitat l'execució i el sentir de l'artista»

de Madrid, sota la meua direcció a «LA VOZ DE SU AMO».

» Només els aparells i discos d'aquesta marca reproduïxen amb tota fidelitat l'execució i el sentir de l'artista».

La famosa Orquestra Filharmònica de Madrid — com la Simfònica de Filadèlfia, la de Londres, la Filharmònica de Viena i altres moltes — figura entre les que compta com exclusives «LA VOZ DE SU AMO».

El nou model «La Voz de su Amo», número 130. Un mòble elegant i un aparell reproductor immillorable. Pessetes 500.

COMPANYIA
DEL GRAMOFON
S. A. F.

LA VOZ DE SU AMO

PI I MARGALL, 1 - MADRID

URGELL, 234 - BARCELONA

REPRODUCCIONS D'ART ESCULTORIC

Decoració de Jardins

Flaborem les nostres reproduccions patinades en material plàstic irrompible per a la decoració d'interiors i en pedra artificial i terra-cotta per a l'ornamentació de :: parcs i jardins ::

Invitem a visitar les nostres galeries d'art on es troben reproduccions de tota l'estatuària clàssica, grega i llatina i motius ornamentals de tots els estils i èpoques. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, relleus, làmpares, aplics, pedestals, gerros, testos, bancs, brolladors, etc., per a harmonitzar en cada cas amb el caràcter del conjunt

Demaneu-nos catàlegs il·lustrats

VENUS ARLES, LOUVRE, PARÍS
REPRODUCCIÓ EMPLAÇADA EN L'ESCALINATA DEL PALAU NACIONAL EN L'EXPOSICIÓ DE BARCELONA

LENA, S. A.

FABRIQUES A RIPOLET (BARCELONA)

EXPOSICIÓ I VENDES: Roselló, 238 (tocant al Passeig de Gràcia)-BARCELONA

EXPOSICIÓ PERMANENT

MARCS,
MOTLLURES,
GRAVATS,
E T C .

Passeig de Gràcia, 34

Telèfon 13704

AIGUAFORT DE GIL MORENO
Venda exclusiva a

LA PINACOTECA

ARTICLES DE GOMA

PER A BANY

GORRES - SABATILLES
CINYELLS I FLORS,
ANIMALS. FLOTADORS

IMMENS ASSORTIT

Casa PAPIOL

58, PELAYO, 58 - TELEFON 16074

Sens dubte, Mary Briand, de la Paramount, és una dona de gust. Prou ens ho diu aquest pentinat tant «flou», i la seva dedicatòria respecte als productes del Dr. Fleming

DES D'AVUI, SENYORETA

s'han acabat els inconvenients dels cosmètics per les pestanyes.

El producte que ha fet aquest miracle, és el **PES-TAN-NYAH** del Dr. Fleming de New-York.

És la darrera creació del gran dermatòleg americà.

L'únic cosmètic que permet riure, plorar, banyar-se etc., sense que fugi ni embruti el rostre. Permanent durant 3 dies.

Especialment elaborat per a les grans artistes de cinema d'Hollywood. No és cap similar; és un producte d'elaboració completament distinta a tots altres cosmètics.

Als Salons de Bellesa de la Perfumeria Ideal, Corts, 648 entl. li faran amb molt gust una aplicació gratuïta de **Pes-tan-nyah**, a fi que vegi la manera d'aplicar-se'l, factor important del seu marvellós èxit.

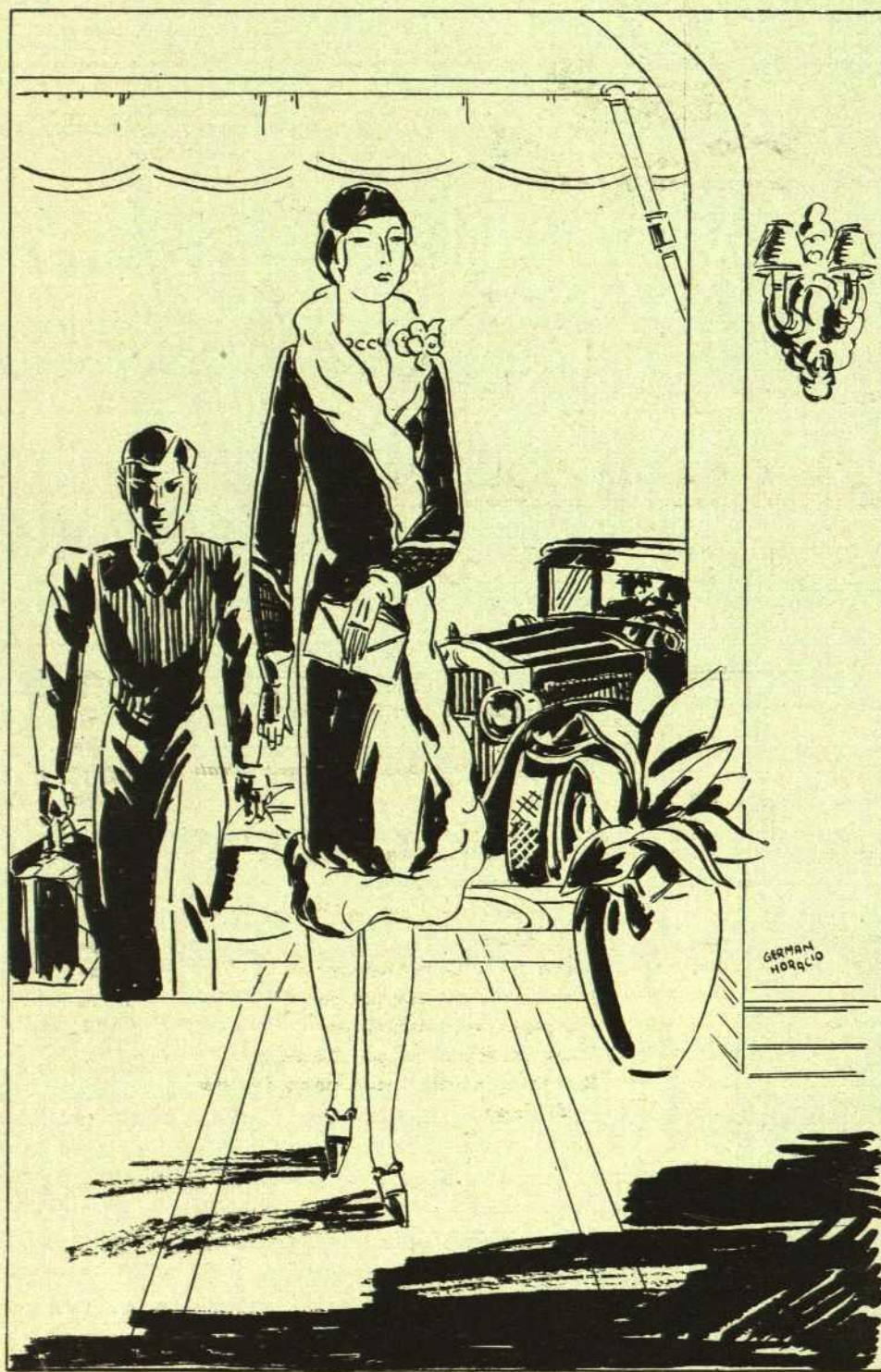
Usi també **Depilatori Dr. Fleming**, especial per braços i cames. Molt eficaç i de perfum agradable.

Aquests productes els trobarà de venda a: *La Florida*, *V. Ferrer*, *Lafont* (Fernando, 61); *Layret* (Fernando, 30); *P. Maños* (Sta. Anna, 27), *Perfumeria Ideal*, etc.

MEDALLA D'OR A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA

Senyora:

En sortir de viatge...

NO S'OBLIDI
DE L'APÒSIT
FEMENÍ
"MADAMEX"

Preu: 3'50 ptes. capsa

Demani'l comprimit o sense comprimir, a preferència de vostè.

El trobarà de venda en tots els establiments de luxe, farmàcies i grans bazars.

MAGAZINE CATALA

Preu: Exemplar, 1'50 ptes.

D'ACÍ i D'ALLÀ

DIRECTOR CARLES SOLDEVILA

sumari

Pàgines	Pàgines
Portada, per <i>D. Tapiró</i> : (Col·lecció Anès).	La casa ansotana, per <i>Joan Sacs</i> 230-231
La noia dels lliris 216	Doris Hill 232
La moda i la literatura, per <i>Guillem Díaz</i>	El pescador d'esponges, per <i>Panalt Istrati</i> 233-235
<i>Plaja</i> 217	236-238
Literatura 218	Una mirada enlaire 234
Lletra de París, per <i>Adolphe de Fulgairolle</i> 219	Joan Busquets, moblista i decorador. 237
La pantomima de la moda 220-221	Païames de fantasia. 239
Una bella mostra d'art decoratiu 222	El Romanticisme i els jardins, per <i>Domènec Guansé</i> 240
L'art modern d'anunciar, per <i>Francesc Pon</i> 223	Renaix la Dansa de Composició? 241
La dona a París, per <i>Huguette de París</i> 224	La jove escultura catalana, per <i>R. V.</i> 242-243
Films, per <i>Jeroni Moragues</i> 225	Una pàgina del nostre àlbum 244
Els moderns seients metàl·lics, per <i>Raimond Vayreda</i> 226-227	Converses femenines, per <i>Myrurgia</i> 245
El país de Mistral, per <i>Alfons Maseras</i> 228	Miss Europa, Miss..., per <i>Antònia Torrents de Pomar</i> 246
La veu de les sirenes 229	

GRAVATS DE J. M. LLOVET

ABONAMENT:

BARCELONA: ANY, 15 PTES. BARCELONA: SEMESTRE, 8 PTES.
 FORA: » 16 » FORA: » 8'50 »
 AMÈRICA » 18 » BARCELONA: TRIMESTRE, 4 »
 ESTRANGER » 22 » FORA: » 4'50 »

JULIOL 1930 — NÚM. 151 — VOL. XIX

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

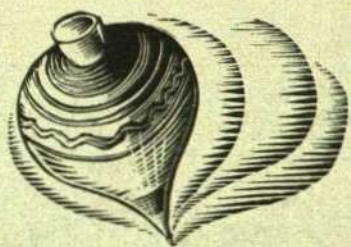
LLIBRERIA CATALÒNIA

PLAÇA DE CATALUNYA, 17 — TELÈFON 12456

La noia dels lliris

Dorothy Jordàn, una gentil artista de la M. G. M., que quan convé adopta l'ingenu posat d'una noia de primera comunió.

LA MODA I LA LITERATURA

DE COM L'UNA I L'ALTRA COSA SON EXPRESSIONS D'UN MATEIX ESPERIT

PER GUILLEM DIAZ PLAJA

ESTRONCARÍEM qualsevol acusació d'intranscendència formulada contra aquest tema — la Moda — amb el record d'aquell que en sapigué fer una filosofia. Parlem de Jordi Simmel. I si per cas no fos vàlida aquesta invocació, la seva valor social actuant damunt tots els aspectes de la vida ens forniria puntals bàsics per a justificar aquesta atenció nostra.

La Literatura i la Moda han caminat sovint plegades, com a resultat de fets únics. Quan els nostres folk-loristes es decideixin a reconèixer i a estudiar el folk-lore de la ciutat — d'un interès extraordinari — veuran com cada «caprici de la moda» és un signe característic del temps. Una resultant. Un home perspicax podria estudiar la història de la Humanitat damunt una història del vestit; l'abillament d'un home pot reconstruir la trajectòria de la seva moral i de la vida social a la qual pertany.

Honoré de Balzac va escriure un molt poc conegut *Traité de la vie élégante*. Segons l'autor de *Papa Goriot*, els costums moderns han creat tres menes d'individus: l'home que treballa, l'home que pensa i l'home que no fa res. D'ací provenen tres fórmules vitals; la vida ocupada, la vida d'artista i la vida elegant. És a dir, que Balzac considera consubstancials l'elegància i la inactivitat. «L'home avesat al treball — arriba a dir — no pot pas comprendre la vida elegant». Tot el llibre respon a aquest mateix criteri. «La finalitat de la vida civilitzada o salvatge és el repòs», diu més avall. I encara: «El repòs absolut produeix l'*spleen*». Finalment, fixa, d'una manera magnífica, el concepte essencial: «La vida elegant, diu, és, en un ample sentit de la paraula, l'art d'animar el repòs». I bé, Balzac, que sembla justificar qualsevol actitud que transformi l'elegància en un culte, fa explícit un odi terrible contra el que podríem anomenar el seu sacerdot. Contra el *dandy*. «El dandisme — diu ben clarament — és una heretgia de la vida elegant». És curiosa la coincidència d'opinions que davant el dandisme mantenen homes tan allunyats com Balzac i Carlyle. Tomàs Carlyle, en el seu famós llibre *Sartus Resar-*

tus arremet furiosament contra el dandisme i els seus prosèlits. Naturalment, Carlyle en aquest capítol no fa altra cosa que continuar el sentit crític agressiu que presideix tot el llibre. Aquesta duresa que el porta a reaccionar violentament, incomprensivament, davant d'aquest inefable aforisme del dandisme anglès: «La salvació està en un vestit d'oreneta».

Testimonis de vàlua ens demostren com no és aquest un tema banal. L'elegància — el sentit de l'elegància — ha presidit èpoques senceres de la història literària. Quan a un període de les lletres li ha mancat l'empenta genial, el nervi suprem de les edats àuries, l'elegància ha jugat un paper — importantíssim — de contenció disciplinada i de pulcra finor d'esperit. El segle XVIII quedarà classificat, per sempre, com un segle elegant per naturalesa. Tanmateix els figurins de l'època n'acusen l'exquisidesa i «el bon gust» amb el mateix sentit absolutament infragenial que ens mostren les obres literàries.

Els veritables *dandys* de la literatura són, però, els Romàntics del Vuit-cents. Tenien del dandisme — enriquit ja per la presència de Brummel — el sentit de l'elegància una mica descuidada, una mica esbojarrada que tan bé s'identificava amb el veritable esperit del Romanticisme. Eren els Vigny, els Musset, els Gautier, els Barbey d'Aureville... El gran esperit europeu que fou Larra (Figaro) tenia també aquest sentit dandístic molt accentuat. La seva vida i la seva mort — tràgica — són d'un dandisme terriblement exasperat per la crua realitat que el voltava. La vida de Lord Byron és un altre model de dandisme. Al satanisme de Baudelaire hi havia també molt d'un dandisme frenètic i desesperat.

Les biografies, les obres i l'abillament d'aquests homes, expliquen, cada una d'aquestes coses per separat, el seu veritable esperit. Mirant l'efigie d'un romàntic es comprèn perfectament la seva posició espiritual davant la vida quotidiana. Aquella cintura estreta, aquelles cames primes, tot això remarcat per l'abillatge, aquella magror i aquella palidesa despenada,

allargava les figures i remarcava un desinterès absolut per les coses circumdants. El romàntic, en efecte, se sentia totalment desarrelat del món sensible, volant vers llunyanies irreal, amb nocturns i claror de lluna. Compari's, per exemple, la moda romàntica amb la moda actual. Tot seguit s'observa com la nostra moda traeix l'esperit d'una època totalment oposada. La moda d'avui — d'avui: temps de cinema i esport — no cerca pas d'afinar i d'allargassar les figures. No estan pas de moda els homes pàlids. Ans el contrari, el sastre s'esforça per a donar a la figura que vesteix una corpulència que sovint cal improvisar una mica. (No oblidem, per contra, que al segle passat calia dissimular moltes galtes enceses i fingir moltes cintures afinades).

La dona del Vuit-cents — del Romanticisme — es vesteix també segons un sentit marcadament literari. L'afany de llunyania, d'irrealitat que menava els Romàntics, els feia cercar escenes llegendàries per als seus assumptes. L'Edat Mitjana — plena d'heroïsmes inversemblants — fou aviat una obsessió constant. Un novel·lista anglès, Sir Walter Scott, s'encarregà, diguem-ho així, de descobrir l'Edat Mitjana al públic del Romanticisme, que s'hi entusiasma ferverosament. La Literatura envaeix la Moda. En 1826, a un ball donat per Sir Henry Wellesley, ambaixador anglès a Viena, els invitats llueixen tots disfresses imitant els personatges de la novel·la *Ivanhoe*. A un altre ball celebrat a Mònac, s'exhibeixen totes les toilettes de *Quintí Durward*. En 1820, la moda a París s'anomena a la Maria Stuart. I a un ball de les Tulleries s'organitza una cavalcada que representa l'arribada de la famosa reina d'Escòcia.

Mentrestant, la moda de l'Imperi — túniques i diademes, aquesta vegada més per influència política que literària — cau. Mentrestant les dames van estrenyent llurs cosos i acampanant llurs faldilles. La silueta femenina canvia per obra de la Literatura.

De vegades a un calaix oblidat de la casa trobem avantpassades nostres que encaen en pateixen les conseqüències.

LITERATURA

DOMÈNEC GUANSÉ

La seva figura minsa, la seva veu tènue i velada, el seu pas tàcit i imperceptible, no deixen pas entreveure la mena de passió que anima la seva literatura. El seu estil net i ben tallat, com de qui ha ben assimilat la lliçó de Voltaire, patró en aquest aspecte del periodisme, sovint el veieu enroentir-se en la defensa o en l'atac. Sota un físic més aviat suau i fràgil, trobeu un polemista acerat.

Això, pel que toca al periodisme que Guansé cultiva amb aquella intensitat que sembla inherent a aquest ofici, quan és practicat en països no gaire rics ni populosos. (Fenomen curiós: en el nostre país sembla talment que no hi ha terme mig: o bé veieu un nom sortint alhora en dos o tres diaris, revistes i magazines, o bé no el veieu enlloc. És una aplicació inesperada de la doctrina del tot o res). Pel que toca a la literatura de ficció, ocorre amb En Domènec Guansé una cosa no menys inesperada, per als qui volen fer diagnòstics espirituals a base de la fisonomia dels escriptors. Tots el suposaven destinat a escriure contes tendres, delicats, boirosos, on la

Domènec Guansé, autor del volum de narracions publicat suara amb el títol de «Com vaig assassinar Georgina»

Maria Vergés, autora del llibre de poesies «Tendal d'estrelles»

pena i l'alegria es barreguessin sense esclat ni estridència. I no obstant, els llibres de narracions que ha publicat fins ara («La Venus de la careta» i «Com vaig assassinar Georgina») no sols no s'ajusten a aquest patró, sinó que s'hi oposen amb inesperat radicalisme. En efecte: Guansé, narrador, es plau a introduir-nos en la intimitat d'uns sers alhora morboses i violents, recremats per àcids terribles, abúlics fins a la inconsciència o voluntariosos fins al crim. Mai, en català, havíem vist una vocació semblant. Cert que tant la Víctor Català com En Prudenci Bertrana, ens havien posat en contacte amb natures monstruoses; però tant l'autora de «Solitud» com el de «Proses Bàrbares», potser a causa de llur rel pagesa o rústega, serven en llurs fugides vers l'extraordinari i l'anormal, una mena de salut o de vigoria redemptora. En canvi, els personatges que Guansé evoca amb una cruel lucidesa, són gairebé sempre ànimes minades per la civilització que han de socómbir per força a la primera empenta del destí. Fa pensar en Edgar Poe i, tanmateix, se'n separa per l'absència del misteri — del misteri amb què el gran poeta americà omple els intersticis dels seus prodigiosos mecanismes.

MARIA VERGÉS

Aquest nom, fa uns dies desconegut, avui vibra sobre la portada d'un recull de poesies. *Tendal d'estrelles* és el seu títol.

Hom hi retroba, suaument atenuades, les qualitats que fan el caràcter i la glòria de la musa mallorquina.

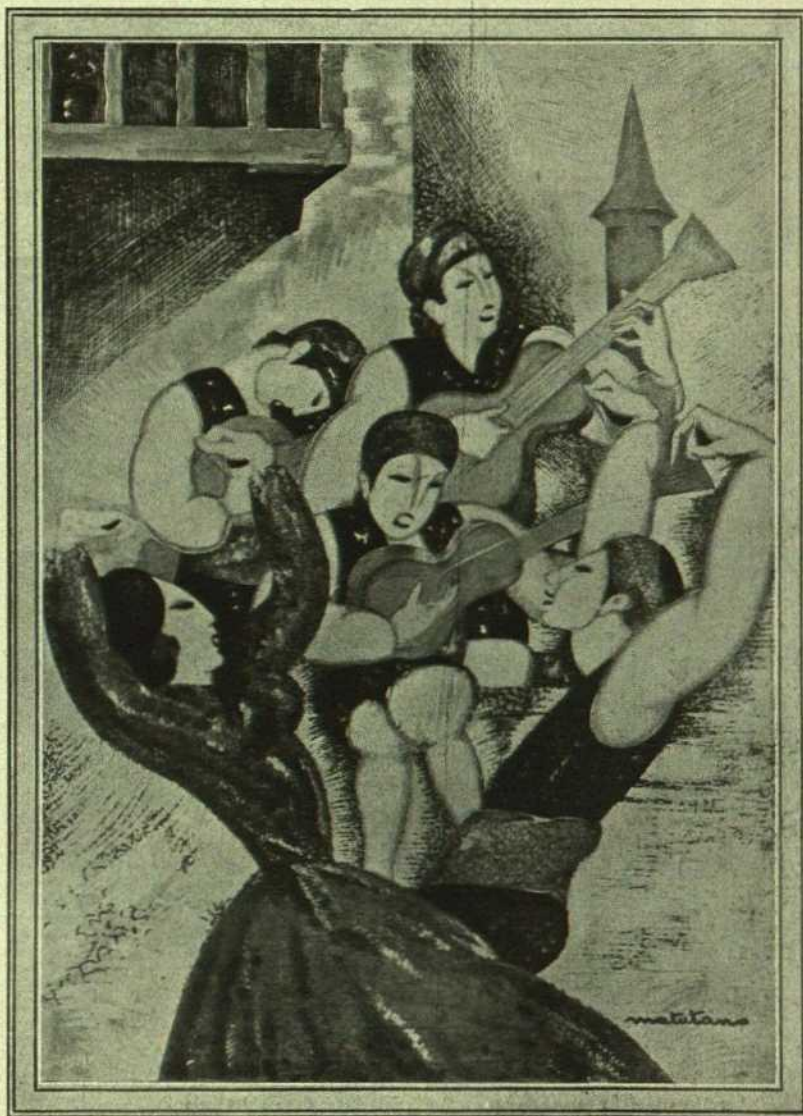
LLETRA DE PARÍS

ELS SALONS «L'ART VIVANT» I «L'ARAGNEE». — LA PINTURA CATALANA

per ADOLPHE DE FALGAIROLLE

CALDRIA que ens agradessin les postals per soldats, per trobar-nos a pler en els «Salons» oficials del Grand Palais, ossera d'esqu lets d'acadèmics vernissats. La funció crea l'òrgan; el mot «saló», el mateix designa avui les exposicions col·lectives que agrupen els autors d'una tendència inèdita, com les arriscades i felices troballes dels exploradors de l'art de demà. Disciplina en quantitat reduïda. Alcoves en lloc de «salons», i obeint les tries sense crida, sense pública discussió d'un jurat, les criques que combaten per un ideal. Així s'ha demanat a «L'Art Vivant» allò que els fabricants de postals en colors no s'atreveixen mai a oferir. Però no us hi enganyeu! L'element oficial ja hi intervé: aquesta primera afirmació d'una estètica pròpia d'una revista d'art ha estat patrocinada per un comitè, en el qual la presència d'ex-ministres previsors (són meridionals) ha fet que llur Govern pensés a anexionar la política liberal del pinzell. El lloc indica un canvi complet d'orientació: el teatre Pigalle, construcció ultramoderna i privada. Propietat d'un home ric, puix ha arribat el temps dels Mecenas que dicten a l'Estat a qui han d'anar

a parer les subvencions. Així, quan un hom visita aquest subsòl, no resta gens sorprès. Aquí els noms dels elegits troben llur consagració, maillur revelació. Totes les signatures que coneixem de Barcelona i de París, als nostres ulls d'aficionats s'emboquen d'una aureola d'obres bel·les i classificades anteriorment, vistes en Exposicions,

«Baturros» per Matutano

Galeries, etc... I d'altra banda, «L'Art Vivant» no ha volgut fer obra comercial; les obres exposades són cedides pels col·leccionistes.

Si dic que Picasso, Chagall, Utrillo van de bracet amb André Lhote, Pierre Bonnard, Derain, Dufy, Favory, Kisling, Laprade, Marie Laurencin, Matisse, Pascin, Vimon-Lévy, i el pobre Modigliani, per no citar sinó els més coneguts, en poques ratlles s'entendrà que no pretenc telegrafiar el descobriment

d'Amèrica... Ens trobem en presència d'una base, allò que els científics anomenen una noció adquirida. No vull insinuar que es tracta d'un academisme, fins i tot renovat, sinó que bo i restant vivent, aquest art tendeix més al clacissisme que a l'avantguarda. Cap d'aquests pintors no està disposat a emprendre la retirada! Demà innovant una direcció, ens donaran noves obres. Per això el mèrit de Jacques Guenne i de Martin du Gard és d'haver fet un exèrcit d'allò que per al gran públic era una colla de tiradors. El subsòl del Teatre Pigalle revela que el temps de les catacumbes de l'art vivent ha passat.

En canvi, a una botiga de l'Avirguda del Bosc de Bolonya, l'avantguarda de la

(segueix a la pàgina 248)

Caricatura de Colette en uniforme d'acadèmic, per C. Rim

Els maniquins d'una gran casa parissina, durant una estona de descans. L'abundà de les actituds i l'amuntament de les robes fa pensar en un vestidor d'artistes lírics o coreogràfics.

FOTOS H. MANUEL

El director del taller comprovant i retocant un model nou damunt el maniquí vivent

Els maniquins

LA PANTOMIMA DE LA MODA

L'hora del treball: els maniquins es vesteixen i es desvesteixen innombrables vegades per presentar els models a la clientela

La Moda ha pres tal embranzida, ha agafat tant al peu de la lletra el seu paper de reina, que no cessen de construir-se palaus encantats i residències meravelloses. Per fora, no solen pas revelar la riquesa que tresoregen; cap senyal cridaner, cap mostra d'opulència escandalosa. Només una façana de gust sever i una entrada esbarjosa. Cal travessar les llindes, tanmateix, per adonar-se que esteu sota els dominis de la voluble sobirana—que sap lligar també les seves fantasies i capricis amb els seus negocis.

Sigui als voltants de la columna Vendôme, sigui als voltants de l'Arc de l'Estel, nou centre de l'alta costura parisenca, l'espectacle que descobriu dins aquests majestuosos palaus és si fa no fa el mateix. Hall sumptuós; vastes sales; reixats preciosos; il·luminació subtil; paviments de marbre. Els artistes decoradors, lliurats a llur fantasia, solen donar en aquests palaus llurs solucions més noves i més audaces.

Ascensors nombrosos i amples, servits per un personal mudadíssim i diligentíssim. Bar modern on són preparats els cocktails més complicats...

No manca una piscina. Per què? Perquè la qui vulgui s'emprovi el vestit de bany amb tota mena de garanties.

També hi ha una sala amb cavalls... en facsimil, no pas de debò, per tal que les amazones puguin, davant de grans miralls, veure l'efecte que fan llurs noves *toilettes* equestres.

Tanmateix, hi ha entre totes les dependències, una que s'emporta totes les atencions: la sala d'exhibició de models. Al fons d'ella, s'eleva una entrada, il·luminada amb tanta trapaceria com el millor escenari del món. Damunt aquesta estrada, desfilen amb llur pas increïblement

cadenciós els maniquins vivents, les noies de bona figura que no tenen altra missió que vestir-se i desvestir-se innombrables vegades al dia.

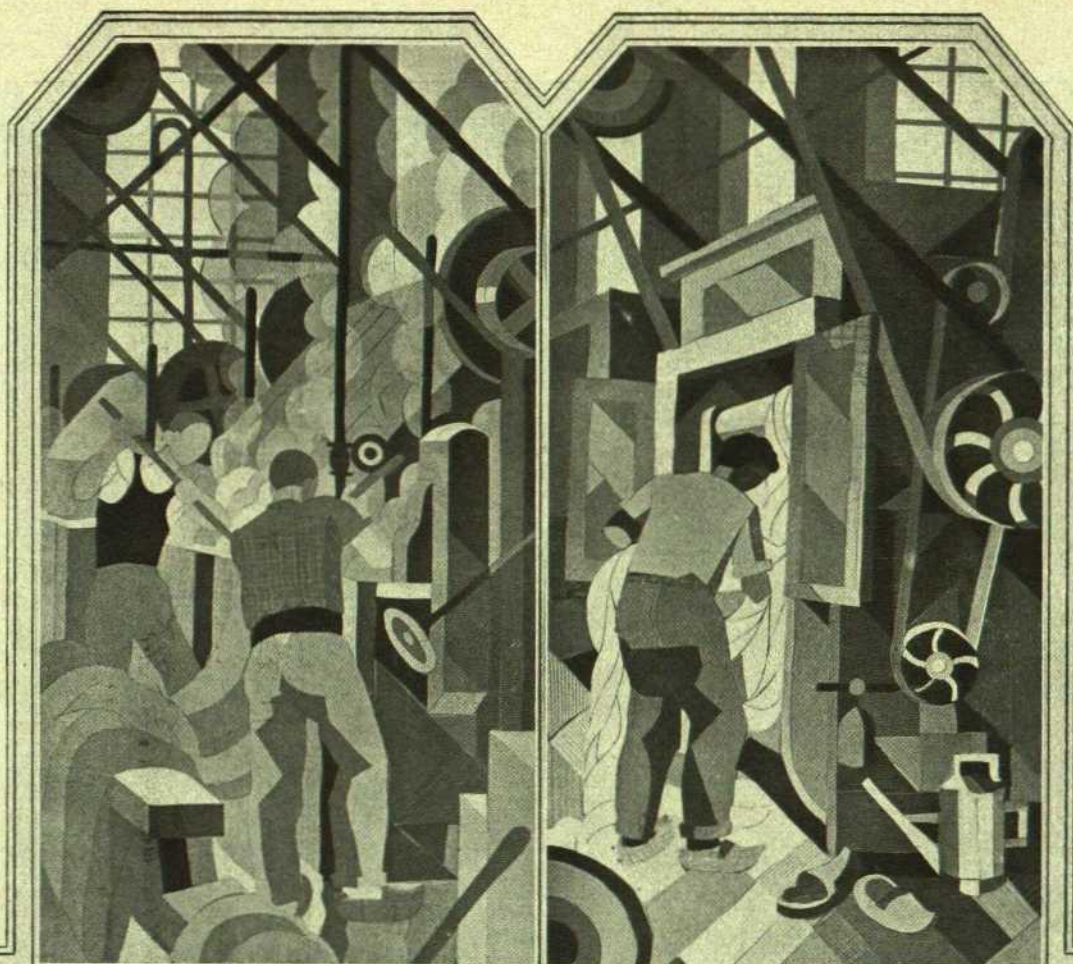
¡Els maniquins! Des de lluny, l'ofici pot semblar una veritable ganga. De prop no és tant agradable, ni tan descansat. Les noies que s'hi dediquen són sotmeses a una disciplina estricta; no poden pas negligir llur règim, ni seguir amb cor alegre els impulsos juvenils. Sacerdotesses de la línia, han d'evitar amb un compte infinit de malmetre-la. Uns centímetres més de cintura o de perímetre toràcic, una intempestiva aparició de les clavícules, poden bastar per promoure la cessantia.

Altrament, hi ha el neguit moral. Per damunt de llurs cossos que materialment són considerats dignes dels millors embolcalls, passen magnífics abrics de xinxilla, models de crespó i de vellut que valen milers de francs, païames de les Mil i una nits, *sauts-de-lits* principescos... I, en sortir del treball, tornen a una modèstia que no s'adiu gens amb aquestes aparences enlluernadores.

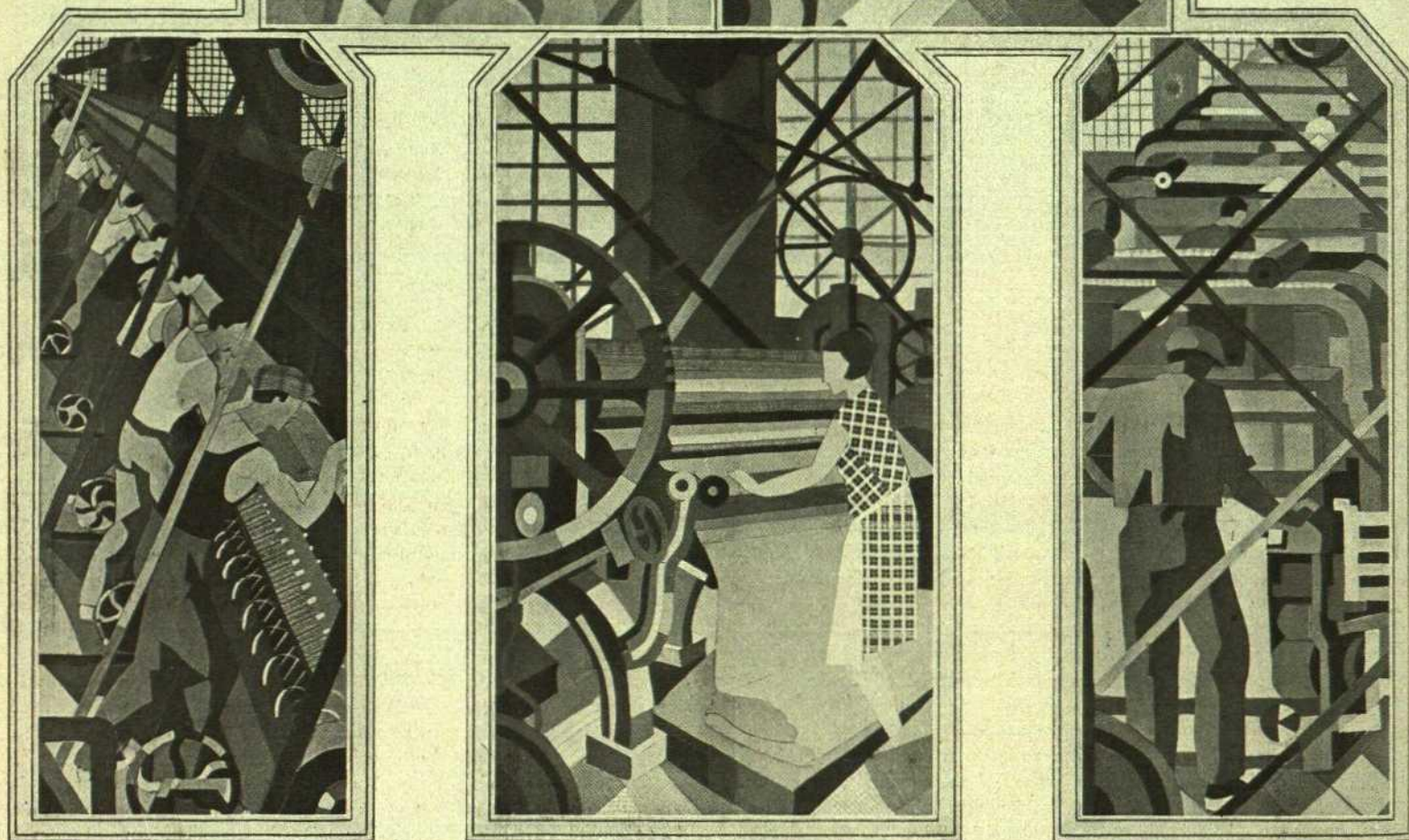
Cal tenir vocació i serenitat per fer de protagonistes en la pantomima de la moda. No vol dir que els maniquins parisencs hagin d'ésser forçosament unes bones noies i que nosaltres posem la mà al foc per garantir llur virtut. Moltes evidentment s'encomanen el gust del luxe i cuiten a passar de la pura comèdia a la realitat del ben vestir, saltant per damunt de tots els escrúpols. Només hem volgut recordar a les qui envegen amb massa facilitat la sort dels maniquins que també per restar en llur gremi cal més esforç i més disciplina del que es pensen. Si no, qualsevol dia topen amb la directora que després d'una mala mirada els diu:

«Faites attention, mademoiselle, votre poitrine s'en va».

Un rengle d'operacions de la indústria tèxtil sabadellenca, tractades amb una intenció decorativa.

Els telers, els cilindres, les corretges de transmissió, no són elements rebecs a la transfiguració artística.

Una bella mostra d'art decoratiu

Plajons pintats per Antoni Vila Arrufat a la secció de teixit de llana dels Fabricants de Sabadell. (Palau de l'Art Tèxtil. — Exposició de Barcelona).

A la Secció de teixits de llana que els fabricants de Sabadell muntaren al

Palau de l'Art Tèxtil de l'Exposició de Montjuïc hi havia una decoració de marqueteria de drap que era un encís de modernitat. La decoració d'aquella secció sabadellenca era dirigida per dos artistes també sabadellencs, l'arquitecte Jaume Casulleres i el pintor Antoni Vila Arrufat. Aquest és l'autor de les marqueteries originals i garladores, com una desena de grans plafons de pintura mural amb escenes al·lusives a la indústria sabadellenca. Potser la qualificació de pintura mural no convingui a aquella tècnica de marquetejador, però és que en principi aquelles obres són pictòriques i la funció que acomplien era exactament la de la pintura mural. I aquesta funció l'acomplien tan bé els plafons projectats i realitzats per Antoni Vila Arrufat que bé podríem assegurar sense por d'exagerar que comptaven entrè la millor decoració o pintura mural de la darrera gran exposició.

Ço que afegia mèrit a la vàlua artística d'aquells inusitats plafons historiatats era la tècnica i el material de què el pintor decorador s'havia servit. Tractant-se de decorar una estança de vast reclam industrial el pintor decorador tingué la bona però temerària pensada d'emprar la paleta austeríssima i limitada que donen els teixits de llana de Sabadell, que era la indústria que calia anunciar de manera ben artística i ben nova. I així fou com Vila-Arrufat es subjectà no solament a la susdita gama tota de grisos i terres que dona el teixit de llana de sastreria masculina, sinó que volgué àdhuc valer-se dels mateixos draps retallats i combinats en una enginyosa marqueteria mai vista. El resultat fou magnífic: amb un gust gens comú, l'artista sabadellenc combinà tan traçudament els tons neutres dels draps de llana sabadellencs que l'harmonia colorística que en pervingué sembla la més espontània que hagués pogut directament eixir d'una paleta refinada en grisos com la de William Nicholson, com la del gran Whistler, com la de Bragwyn, com la d'Alfred East i, en fi, com la de tants d'altres mestres de la moderna pintura anglesa, de la moderna tintoreria anglesa i de l'art de teixir draps de llana anglesos. Això deu voler dir en el llenguatge simbòlic del reclamisme artístic modern que els draps de llana sabadellencs estan ben emparentats amb els draps manxesterians — ço que mai no havem dubtat, encara que els ironistes madrilenys ho hagin volgut dubtar.

Com que el drap de llana emprat en lloc del color obligava a usar una tècnica simplificada de masses planes que semblava marqueteria, Vila-Arrufat ordenà aquesta marqueteria dintre un estil com de cartell anunciador, ço que estava molt bé, perquè aquella decoració mural tenia tant d'això, de decoració mural, com de cartell anunciador: aquells plafons de marqueteria de drap eren realment cartells anunciadors de Sabadell, cartells sense lletres a la vista si voleu, però no per això menys explícits. No hauria estat gens difícil d'afegir-hi ben

L'ART MODERN D'ANUNCIAR

vistoses les lletres que expliquessin cada un d'aquells plafons, però això hauria rebaixat el to de les composicions, tampoc no hauria afegit netedat ni claredat d'expressió, i per tant aquelles lletres haurien pogut ésser protestades.

Vila-Arrufat estilitzà un xic dintre la tendència cubista que és tècnica molt adequada a l'art del cartell en particular i a l'art de l'anunci en general. El cubisme garbellat i aplicat a l'anunci és el darrer i més feliç avatar de la un jorn famosa escola. Aquella dèria d'insinuar moltes coses alhora i no profunditzar-ne ni concretar-ne cap, que era l'eix de l'estètica cubista i que tan lamentables resultats donà en voler-li subjectar la pintura pura, ara, en fer-la motor de l'art de l'anunci, en fer-ne un art decoratiu i un art de persuasió i de xerrameca reïx amb una gràcia que poc degueren sospitar els primers Gleizes i Metzingers que la muda dialèctica picassiana evangelitzà.

Els plafons aquí reproduïts no són pas els més cubistejants del conjunt projectat per Vila-Arrufat. Els més notòriament cubistes són els dos grans plafons on el decorador havia sabut sintetitzar, amb verba de sublim arrenca-queixals, tota la vida i tots els aspectes exteriors de Sabadell i la seva rodalia. Els plafons que ara reproduïm ens representen cada un una fase, una operació de la indústria tèxtil: la filatura, o el teixir, o l'apariament, etc., mentre que els dos grans plafons susdits ens insinuaven i suggerien nombrosos aspectes sentimentals, contemplatius, actius, vulgars o poètics de la vida sabadellenca, que és un viure que dona per a tot: per a la indústria i per a la pintura, per a la literatura i per a la política, per a la música i per a la revolució, per a l'editorialisme i per a la religió; per a tot excepte per a l'escultura i l'arquitectura: Sabadell no ens ha proporcionat encara cap gran arquitecte ni cap escultor d'empenta.

Aquest art del reclam que un jorn havia tingut bons conreadors a casa nostra, i que després, quan el cartellisme decaigué durant els primers anys del segle present també decaigué entre nosaltres, i tot just si vivotejà fins ara d'una manera somorta, avui es revifa sincrònicament amb la nova volada que pren el cartellisme i l'art de l'anunci en general. Josep Obiols, Ramon Calsina, En Gener, aquest Vila-Arrufat tan enginyós i mitja dotzena d'altres artistes allistats en les darreres promocions, els noms dels quals no volen venir a la punta de la ploma, s'han revelat cartellistes de primera categoria, comparables als millors que en terres estrangeres més despertes triomfen esplèndidament. El dia que els nostres industrials sentin la necessitat d'anunciar amb la millor i més graciosa murriera reclamaran l'ajut, les idees felices i xarbotants d'aquests artistes suara anomenats: i aleshores tindrem admirables reclams que arrecorran per a un mai més les horribles nicieses

de la secció d'anuncis dels nostres diaris i revistes; aparadors compostos amb diver-

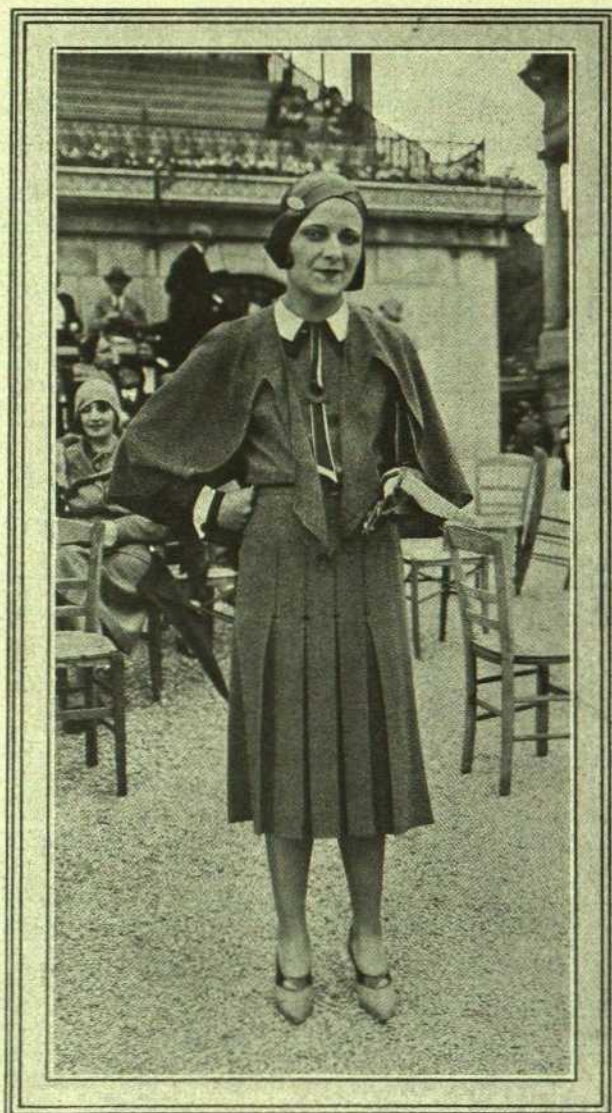
tides o sorprenents composicions agençades amb el dibuix, amb el color i la llum posats al servei dels articles comercials més banals o més sumptuosos; veurem substituïdes totes les abominacions que el reclamisme penja pels balcons, encasta a les parets o fa passejar per carrers i places amb impudícia més pròpia de la darrera vesprada de Carnestoltes que de tots els dies sants i bons de l'any de Déu Nostre Senyor.

Els nostres comerciants no comprenen els avantatges que hi ha a anunciar amb gràcia perquè no comprenen tampoc els inconvenients de l'anunci sense gràcia. Anunciar amb dibuixos grollers, o bàrbars, o repugnants, o antipàtics, o matussers, o vulgars, o xavacans, o mansois —, tot això és pitjor que no anunciar: tot això equival a llençar el diner i, per torna, a fer avorrible la mercaderia anunciadora. Oh quina revolta interior ens provoca aquell estúpid anunci del guàrdia urbà, aquell repulsiu anunci d'un dentífric; aquell barroer reclam d'una fabricació de mitges de seda; aquelles horribles lletres, aquell fumador imbècil que anuncien un paper de cigarretes; aquells ninots demodats i sense solta que proclamen l'excel·lència dels cicles X o del reconstituent Z. Voldríem trinxar a miques, començant pels peus, el dibuixant i l'anunciant culpables de totes aquestes estultícies. Tots els qui en sofrem, que som molts, ens prometem no recórrer mai als productes anunciats de tan avorrible fasci; i coaccionarem tota persona que s'hi decantés per tal que hi renunciï. Aquests detestables anuncis són en realitat una propaganda a l'inrevés: són com les targes dels metges assassins, que les volem tenir presents per tal de saber recular quan les nostres passes s'encaminessin cap aquelles direccions.

Hi ha una altra mena d'anunci que ens repugna i revolta: l'anunci plagiat o massa insistentment repetit. Alguns comerciants creuen que la insistència monòtona en aquest cas és una manera de persuadir, o bé la imaginem com un procediment per a cristal·litzar la fama d'una raó social o d'una mercaderia. Error. Aquests anunciants confonen l'anunci amb la marca de fàbrica; confonen la persuasió amb la importunitat: són borinots o mosques vironeres en lloc d'anunciants. Els anunciants anglesos, que són els millors, tot mantenint el nom de l'article anunciat, varien constantment el dibuix de l'anunci, la composició de les lletres, l'artista que dibuixa els anuncis, el tamany i el format dels mateixos.

¿Per què no farien el mateix els nostres industrials, comerciants i altra gent anunciadora, ja que tenim tan bons artistes reclamistes com aquest Vila-Arrufat que fa el què vol amb el dibuix i amb el color, i que no vol sinó belles i delicades composicions perquè si les volgués lletges i barroeres no li sortirien?

FRANCESC PON

LA DONA A PARÍS

Les dones modernes tenen una seguretat i una activitat esparveradores. Val a dir, però, que la vida de la dona a París és quelcom que en conèixer-la, farà glatir les meves boniques lectores catalanes per les quals la vida tingui encara un ritme equilibrat.

Totes les barcelonines coneixen més o menys París i admiren i àdhuc envegen les parisenses. L'admiració és ben justificada, però l'enveja no: la dona de París no té res d'envejable. Aviat ho veureu.

Agafem per exemple una dona d'una certa posició social i mundana: una aristòcrata, vaja. Es lleva, llegeix els diaris (notícies, històries mundanes i fins polítiques), telefona les amigues, es banya, es vesteix, puja al seu cotxe. S'empassa un cock-tail en un bar de moda. Es beu un segon cock-tail... Torna, besa el seu marit. Esmorza. Durant un minut i mig té el seu fill als braços. Torna a pujar al cotxe. Es barreja amb els seus negocis i amb els dels altres per tal d'embo-

Dos novíssims models de vestits, l'un amb faldilla francament llarga, l'altre amb faldilla tímidament curta, vistes a les curses de cavalls a Longchamps

licar-los. Visita dues o tres exposicions. Pren dos o tres tes. Fa les seves diligències. Atabala les venedores. Traspassa la calçada. Un taxi li passa a frec de roba; es disputa amb el xofer i després amb l'urbà. Puja a la vorera. En surt amb tot de trepitjades. Pren un bany ben calent. Es vesteix. Amanyaga el fill i el gos. Diu quatre fàstigs a les minyones. Es recorda que té un marit i que l'ha de fer anar a dinar a casa d'uns amics. Li dona presses. Així i tot fan tard. Dina. Balla, fa un bridge, torna a ballar. I se'n torna extenuada, per començar de nou l'endemà!!

¿Imagineu què és una dona que al capdavant no té res a fer? Però ¿i si és una dona

que a més a més treballa? Una periodista o una escultora o una pintora, o simplement, una dona de lletres. ¿On diable trobarà temps per treballar en aquesta vida turbulent en tercera velocitat i amb l'accelerador a baix de tot? I la vida sentimental? I l'Amor? I les lectures? I la música? I l'esport? Naturalment; al cap de tres mesos d'aquesta vida una ja té al rostre els senyals del cansament, se sent envellir i cuita anar-se'n al camp, a reposar i a sentir-se'n fastiguejada al cap de vuit dies.

Oh, París, quin prestigi el teul Quina atracció inversemblant exerceixes perquè hom t'ho sacrifiqui tot: temps, joventut, intel·ligència, força.

Les meves lectores que segueixen la vida sense prendre-se-la mai a cent per hora, són felices de beure un sol te al dia, de ballar una sola vegada al dia, de dinar només un cop cada dia, i així mateix de tota la restall

HUGUETTE DE PARÍS

FILMS

Marion Davies

Charlie Chaplin deia una vegada: l'única cosa que li cal a una dona per fer cinema és la bellesa. Chaplin quan deia això o bé estava distret o bé no havia anat gaire al cinema.

Podria ésser que fossin les dues coses juntes. Però hi ha una tercera cosa que encara és més certa: que no s'havia fixat gaire en Marion Davies.

La dita de Chaplin (si no hi haguessin tres o quatre dones intel·ligents que fan cinema) quedaria completament desmentida per deu centímetres de moviment d'un braç de Marion Davies, per un aclucament d'ulls de Marion Davies.

És lleïja Marion Davies? Potser sí, però tant se val. En tenim prou sabent que és intel·ligent. L'única cosa que li cal a una dona per fer cinema és la intel·ligència.

I bé, admetem ho que Marion Davies és lleïja, fins molt lleïja si volem. Però ni un moment deixa de ser femenina. Algunes de les belleses més reconegudes de la pantalla no podran tenir mai la feminitat continguda dins d'una ganyota de Marion Davies.

La diferència que hi ha entre Marion Davies i una bellesa és que aquesta fa un abús constant de la seva bellesa i l'altra no abusa mai de la seva intel·ligència.

De vegades quan veiem el film d'una dona bella, a l'acabament ja estem embotit de la seva bellesa. Al capdavant d'un film de Marion encara no us heu adonat que era lleïja.

Una dona no enveja d'una altra dona la seva bellesa. Enveja la seva gràcia. Hi ha moltes senyores que no poden sofrir Marion Davies.

Moltes belleses perden atractiu així que es mouen o al moment que obren la boca. Marion Davies us comença a interessar quan comença el remolí del seu dinamisme.

La rapidesa, el moviment a Marion Davies no la tornen desmanegada. Coneix el ritme tan bé com un molí de vent.

En el dinamisme de Marion Davies hi ha quelcom d'estàtic. Potser és aquella mica de tragèdia que hi ha en el fons dels clowns.

El dinamisme de Marion Davies no te res a veure amb l'americanisme. El seu pol oposat el trobarem en Anita Page.

Dintre un mateix meridià: Marion Davies i Louise Brooks sense arribar a trobar-se mai. Tot el que hi ha entre el dinàmic i l'estàtic, les separa.

El temperament de Glòria Swanson i el de Marion Davies són paral·lels. No són iguals perquè el que en una és malícia en l'altra és gràcia.

Marion Davies imita d'una manera molt femenina l'afeminament de Maurice Chevalier.

Maurice Chevalier fent de senyor queda tavernari. Marion Davies fent de tavernària queda senyora.

Greta Garbo us dóna a comprendre totes les possibilitats del seu dramatisme quan riu. Marion Davies us dóna a comprendre totes les possibilitats del seu humorisme quan plora.

Marion Davies és tan intel·ligent que és una de les poques dones que han comprès la ironia.

L'humor de Marion Davies no és gens deshumanitzat. L'aconsegueix sempre a base de la seva feminitat.

L'humor de Chaplin és una caricatura d'ell mateix. L'humor de Marion Davies és sempre una caricatura dels altres.

La diferència entre l'humor de Chaplin i el de Marion Davies: Chaplin inverteix els termes, quan riu és trágic, quan plora és còmic. Marion Davies riu quan ha de riure i plora quan ha de plorar, per això — sense deixar d'ésser humorista — és infinitament menys còmica.

Charlie Chaplin i Marion Davies junts? No podria ésser. Tots dos necessiten la llei del contrast. Marion Davies podria dir, parodiant Chaplin: l'única cosa que li cal a un home és la bellesa.

I potser tots dos des del punt de vista tindrien raó.

JERONI MORAGUES

Marion Davies en "The gay nineties" un film de la Metro-Goldwyn que encara no és acabat

*Tamboret per a sala de bany,
projecte de Le Corbusier*

ELS MODERNS SEIENTS METAL·LICS

No hi ha pas cap dubte que d'entre els nombrosos articles exhibits a la Secció Estrangera de la clausurada Exposició Internacional de Barcelona, els que cridaren més fortament l'atenció no

sols per llur novetat, sinó també per l'ardidesa que representaven davant el nostre públic poc preparat, foren els mobles metàl·lics que, segons creació de l'arquitecte Mies Van Der Rohe (autor del deliciós pavelló representatiu d'Alemanya), varen ésser presentats per la signatura Berliner Metall-Gewerbe Jos. Mueller.

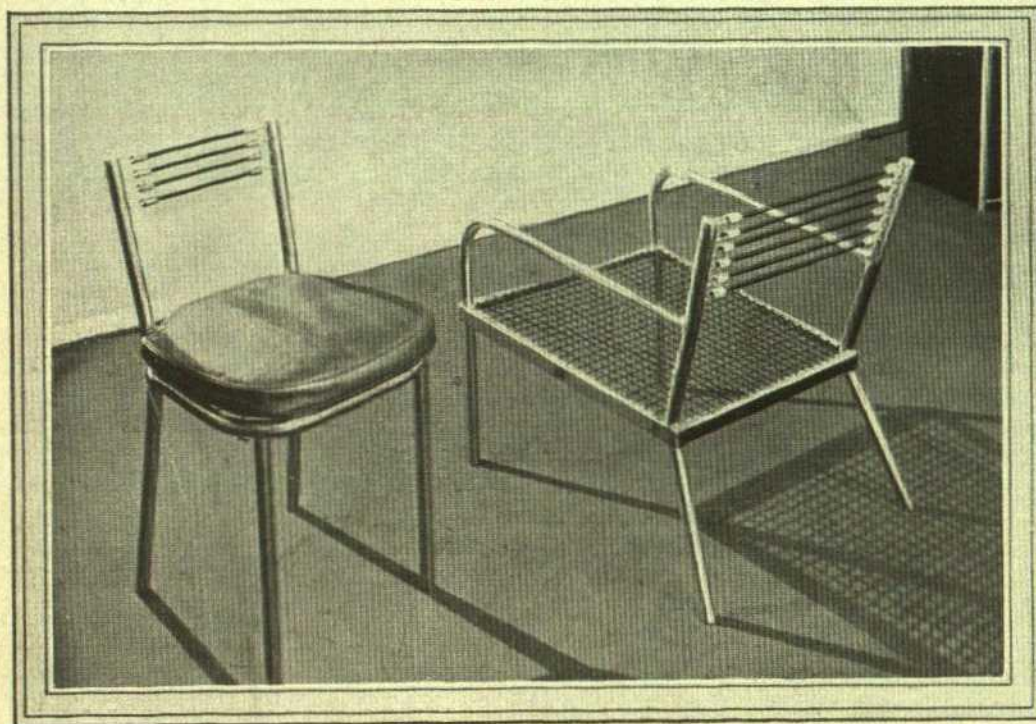
El sentit altament utilitari de la moderna evolució del moble, fa ben comprensible el fet que el seient sigui, d'entre els mobles, el més directament afectat per l'evo-

lució aquesta i que degut a la necessitat d'atendre cada dia amb una major atenció les condicions d'higiene, resistència i lleugeresa hagi acabat per imposar-se el metall, per bé que adaptant-hi degudament altres materials com el jonc, el cuir i certes teles resistents que s'adiuen perfectament amb la seva sobrietat i elegància, obrint-se així, davant nostre, tot un món de possibilitats innegablement destinades a revolucionar l'enganyament dels futurs interiors.

Podrà dir-se, i potser amb certa raó, que l'ús del tub metàl·lic en els seients dona la sensació d'un possible forada-

*Cadira de braços, projectada
per Mies Van Der Rohe*

*Cadira i cadiral
en tubs metàl·lics
projecte de
René Herbst*

ment del trespol, sobretot si aquest és recobert de linoleum o si els seients en qüestió reposen damunt flonges catifes: però, això que pot ésser resolt amb l'ús de simples capçanes de goma o capsant els peïges d'una manera visible, justifica, per altra part, ben resoltament l'adopció de les formes sinuoses de Van Der Rohe que, si és veritat que al primer cop d'ull donen una certa astoradora sensació de inestabilitat, permeten, en canvi, posar en joc la flexibilitat del tub d'acer niquelat que, sotmès a l'acció del crom, resisteix perfectament el perill de l'oxidació.

La gran varietat de models que d'ençà

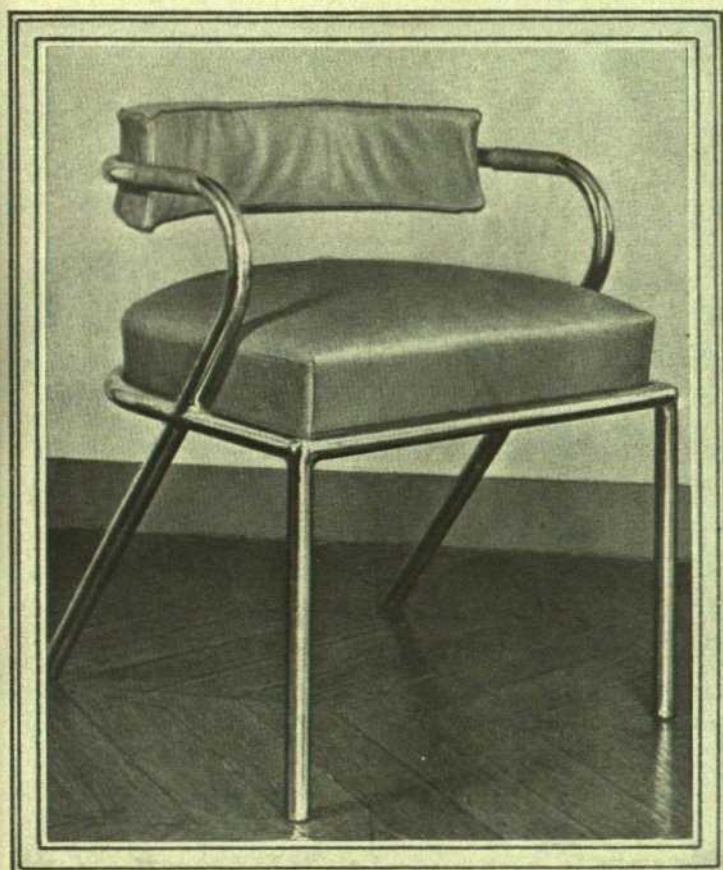
d'alguns mesos poden admirar-se en la major part de revistes i publicacions d'art, palesen d'una manera ben clara l'alt interès despertat a tot arreu, llevat de casa nostra; i, si és veritat que el seu alt cost fa encara d'aquests atuellis un veritable article de luxe, no ho és menys que si els seus productors fossin capaços d'aplicar les famoses teories d'Enric Ford, segons les quals, cal servir al públic la màxima qualitat al mínim cost amb vistes a la gran producció a què pot donar lloc la reacció favorable d'a-

ció col·lectiva i per la inversió de forts capitals però també ho és, que el fet de generalitzar-se un tal sistema d'amoblament, no sols palesaria la sensibilitat i el sentit estètic del poble que l'adoptés, sinó que tindria l'avantatge d'alentir els actuals efímers canvis de gust per anar a una solució estable de l'amoblament, els elements del qual sols serien sensiblement modificats per un millorament raonable i reconegut per tothom.

Les fotografies dels models que reproduïm, seleccionades entre moltes altres de models també perfectament reeixits, ens revelen d'una manera ben clara fins a on pot arribar l'enginy de l'home quan en el procés creador sap adaptar-se a les justes qualitats dels materials i el guia, més que una fantasia eixorca, la voluntat decidida de donar una solució clara i precisa a un tipus determinat de

Cadira de braços feta amb tubs metàl·lics i cingles de teixit; projecte de Breuer, editat per Thonet

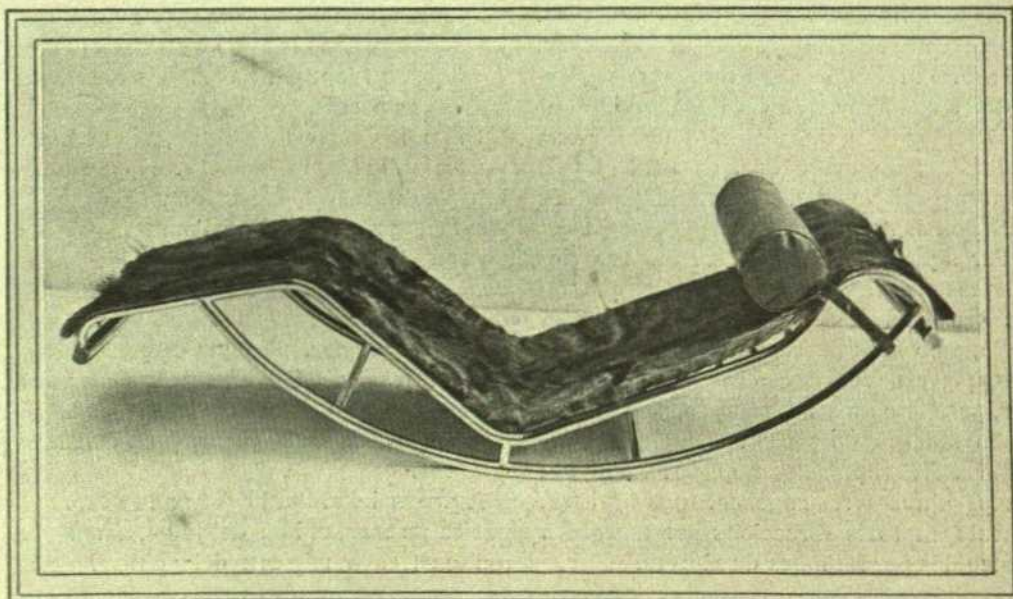

Cadira de braços en tub metàl·lic projecte de René Herbst

quest fet; no hi ha pas cap mica de dubte que podríem donar ja per ben resolt el moble dels nostres dies i, com a conseqüència d'això, definitivament desterrades les lamentables fantasies degudes a l'expressionisme, el record del qual, restaria solament com un pesombre de post-guerra.

Naturalment que una producció d'aquesta naturalesa, que els alemanys qualifiquen amb el nom de nova objectivitat, sols pot ésser duta a terme a base d'una gran ac-

Chaise-longue en acer, projecte de Le Corbusier, P. Jeanneret i Ch. Peniaul

seient. Ara, deixant per a un altre article l'estudi d'altres models de moble corresponents a aquest mateix sistema, sols ens resta desitjar que, d'entre nosaltres, surti algú amb la suficient ardidesa per crear un tipu nou adaptat a les nostres necessitats i explotar-lo per compte propi, ja que potser comença a ésser hora que ens convençem que l'Exposició d'Arts Decoratives del 1925 a París, amb tot i el seu innegable interès, es pot dir que va passar definitivament a la història el mateix dia d'ésser clausurada.

Va ésser un bell punt de partida, un noble estímulo, però a hores d'ara, ja naveguem per unes altres mars...

RAIMOND VAYREDA

AL MARGE D'UN CENTENARI

EL PAÍS DE MISTRAL

PER ALFONS MASERAS

“**P**ER molt llunyà que sigui el meu record, escriu Frederic Mistral en les seves *Memòries*, veig davant dels meus ulls, a migjorn, molt enllà, tot un seguit de muntanyes, els cims, les faldes, els penya-segats i les altes valls de les quals blaven del matí al vespre, amb tons clars o foscos. És la serralada de les Alpilles, cenyida d'oliverars com un massís de roques gregues, un veritable mirador de glòries i de llegendes.”

De les muralles d'Avinyó estant, mentre el Rose majestuós llisca, a la dreta, emmirallant un cel que el mestral ha netejat de núvols, jo cerco, allà a la llunyania, aquesta serralada que el poeta va confondre tota la vida amb el seu primer record. I l'horitzó me la mostra a l'esquerra, cap a mitjorn, molt enllà de la plana, com un gegant que volgués capbussar-se a la mar. Les Alpilles, tanmateix, només són, per a mi, una pinzellada blava en la immensitat de l'horitzó. No són cap fita. Però anant devés elles descobriré Maiano, la pàtria de Mistral.

Després de deixar el Rose molt enllà, cap a ponent, trobo, al bell mig de la plana, la mandrosa Durença, que arrossega les seves aigües per un llit amplíssim. El seu corrent no és tant impetuós, com el del gran riu provençal, i dubta i s'atarda en innombrables meandres. Travesso aquest riu per un llarguíssim pont suspès que encavalca dos dels seus braços i la plana de Provença es descabdella magnífica als meus peus. Però no la puc veure.

A cada pas, a dreta i esquerra, s'aixequen, en estrafolàries columnes militars, les fileres de xiprers. Mai no havia vist tants de xiprers com en aquesta terra. És un arbre sociable, que creix a munions, que forma falanges i que roman, ferm, ajudat pel company, allà on li manen d'estar. I és un arbre gai, que aixopluga i dona ombratge; un arbre que, en protegir els conreus del bufarut, sembla la plana de petits oasis de benestar.

Per aquests camins arrecerats rera les tanques de xiprers, travesso Graveson i els seus conreus de blat i de vinya, i més enllà, amb els ulls sempre fets a les Alpilles, que esdevenen cada vegada més blaves, però que no semblen apropar-se gaire, trobo Maiano dolçament silenciosa i acollidora. Ací el paisatge no canvia. Vinyes i camps d'una terra rogenca, tova i grassa, tancats en totes direccions per margedes protegides per falanges de xiprers.

És diumenge. Tot ha estat eixir d'Avinyó

i trobar, per la carretera, un estol de velles pageses, amb llurs menudes còpies arlesianes, que semblen la cimera d'un casc. N'he trobades d'altres a Graveson. Ara en trobo a Maiano. Passen amb gravetat, polides, silencioses. Van a prendre el sol, en aquesta hora tranquil·la, avui que el vent ha calmat. I tot cercant la casa del poeta, evoco l'ombra de Mireio, a la qual devien semblar-se aquestes camperoles quan tenien quinze anys.

A la casa del poeta tothom hi sap. No em costa gens de trobar-la. És tocant a la ruta, en un carrer assolellat. Hi entro per una portella lateral, i em trobo al petit menjador, ple de relíquies familiars. M'ha obert la porta la vella serventa del poeta, vestida com aquelles pageses que he vist pel camí, la qual, després de fer-me creuar el menjador, en mena a la cambra d'estudi de Mistral, on em rep la vídua del poeta. Les parets d'aquesta cambra són plenes també de relíquies felibrenques, de trofeus literaris i de retrats. En remarco un de Víctor Balaguer, on al peu del nom de Mistral, al qual va dedicat, llegeixo: «Pensa en mi».

Els prestatges i calaixos de la biblioteca que omple aquesta cambra, serveixen la història de la renaixença provençal. Els llibres i papers hi són a dojo. En una sala veïna, la sala d'honor de la modestíssima casa, els objectes felibrencs s'hi amunteguen com en un museu. Els retrats del poeta hi són nombrosos. N'hi ha un, magnífic, de quan Mistral tenia vint-i-dos anys. Hi ha també el retrat que el cantor de «Calendau» va dedicar als catalans. I, des de les finestres d'aquestes dues cambres, albiro sense esforç al mig d'un minso jardí, una estàtua del poeta ab el seu barret i la seva xelina, una estàtua nova de trinca i d'una semblança estricta, suficient per a complaure els seus amics camperols.

Si no fos aquesta estàtua, res no assenyalaria al vianant distret que aquesta fos la casa de Mistral, la casa on visqué durant trenta anys, la casa on l'anaren a visitar personalitats il·lustres de tot el món, el *sanctum sanctorum* del Felibrige, la casa on va finir. Un recer modest, un recer de pau i de benestar, allunyat de tota pompa i de tota vanitat. Car Mistral era un home senzill, era un pagès que vivia com els pagesos, en una casa vulgar, prop dels seus conreus.

Aquesta humilitat la duia a la sang. Era nat en un mas, el Mas del Jutge, a uns dos quilòmetres a migjorn del poble. Me n'hi vaig per una ruta tota vorejada de xiprers.

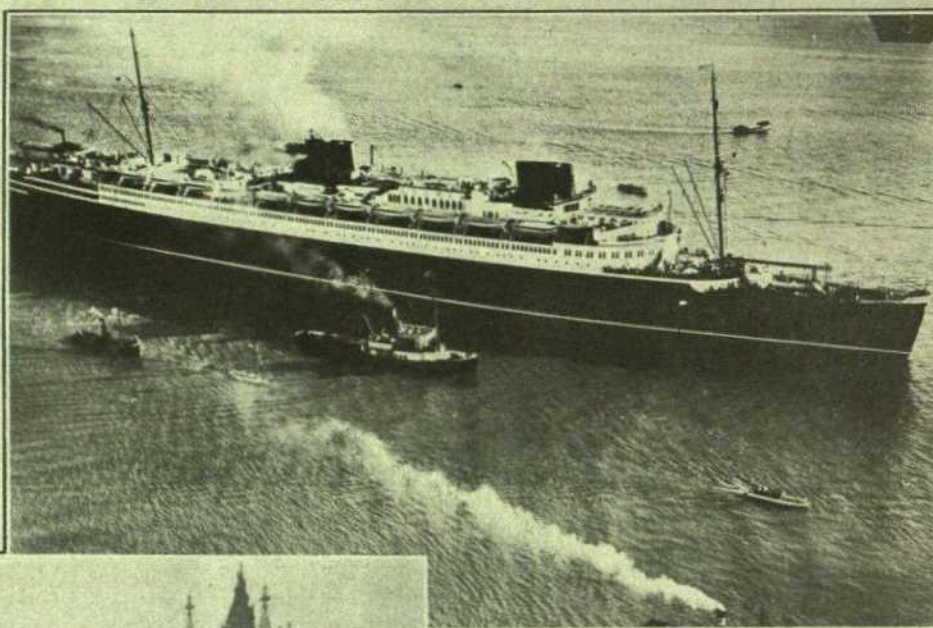
És una gran masia orientada cap a llevant i aixecada en un terreny pla com el palmell de la mà, entre unes vinyes i uns camps d'ordi i de blat. Els plàtans robustos que a l'estiu li fan ombra són ara pelats. La parra que s'enfila pels balcons i finestres és una serp sarmentosa que espera el rebrot del fullatge primaveral. La plana s'estén al voltant, com un immens tauler de conreus, separats per les fileres de xiprers. I al lluny, cap a la mar, des de la porta del mas, veig la serra pelada i calcinada de les Alpilles, que magnífica i trenca el paisatge pel costat de llevant.

En aquest mas va romandre el poeta fins als vint-i-sis anys. Ací veié la llum primera i ací va obrir els ulls de la intel·ligència als horitzons espirituals i va sentir la puixança que la seva terra nadiua exercia en el seu cor, en la seva sang i en la seva ment. Ací escriví la seva immortal «Mireio». Ací arrodoní la seva visió del món, amb els ulls fets en la seva Provença. Com la seva vida, tota la seva obra, virtualment, parteix d'ací: la seva obra i les seves qualitats, la poesia sana, dolça i patriarcal, com la vida que tots els seus havien menat en aquest mas tranquil, esbatanat a tots els vents.

Des del Mas del Jutge me'n torno al poble, car no vull deixar Maiano sense visitar la tomba de Mistral. Entro al cementiri tot empenyent la porta ajustada. ¡Quin silenci! Em dol de trepitjar aquest tros de terra, per no torbar la pau dels morts. Vaig sol, no m'acompanya ningú, i encara que en el mausoleu on reposa el poeta no hi sàpiga llegir el seu nom—qui sap si l'amaga el munt de corones que el cobreixen—el reconec per la inscripció llatina que el propi Mistral s'hi féu posar. Una inscripció que traduïda diu: «No a nosaltres, Senyor, no a nosaltres—sinó al teu nom i a la nostra Provença—dóna la glòria».

Com més silenci hi ha, més ressonen les paraules, àdhuc quan només les diu el pensament. Aquesta inscripció se'm grava al cor, i si desconegués la vida i l'obra de Mistral, em revelaria el seu geni. El poeta demana la glòria per al nom de Déu i per la seva Provença. D'aquesta glòria de Provença, però, ell n'ha estat el principal artífex. Si l'ànima provençal és encara panteixant, és que ell l'ha feta reviure. I mentre perduri aquesta glòria de Provença que ell invoca, perdurarà també la del seu patriarcal, la del seu cantor, que ens donà l'exemple de la noblesa i de la simplicitat vivint i morint en l'humil poblet dels seus majors.

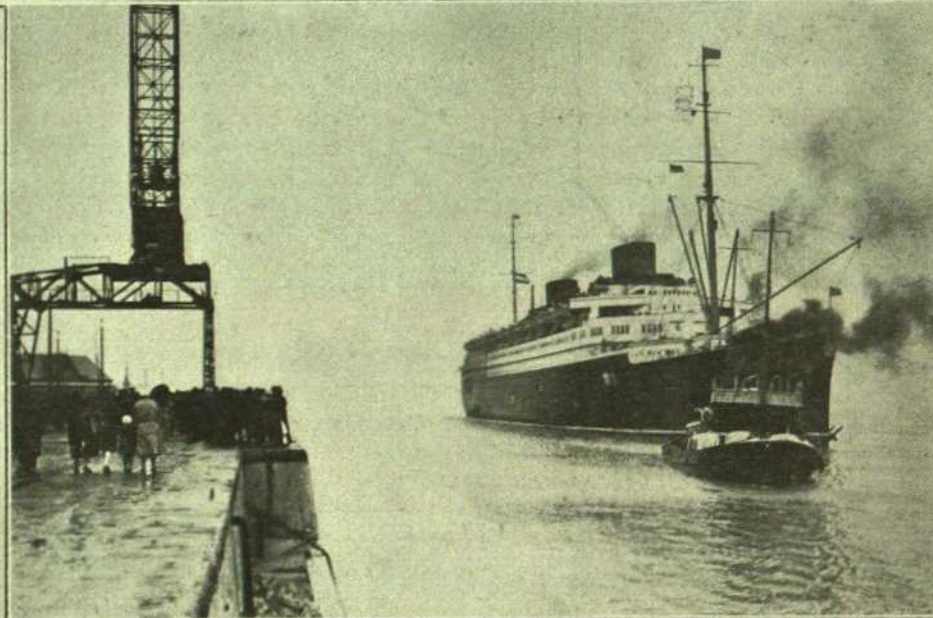
*La veu de les sirenes... i el confort dels grans transatlàn-
tics inciten al viatge*

El «Bremen», vapor alemany que en fer el viatge Cherbourg-Nova York en quatre dies, divuit hores i di-set minuts, va batre el rècord que posseïa el «Mauretania»

El vaixell explorador «Discovery II» passant sota el pont de la Torre, a Londres en partir per al seu viatge a l'Antàrtic

L'«Europa», un altre transatlàntic alemany, varat no fa gaire i que per les seves condicions és considerat com una de les meravelles de la construcció naval.

La Vall d'Ansó, en la província d'Osca, és potser la més característica i típica d'Espanya. Petita i poc poblada com és, puix comptarà uns mil cinc cents habitants i unes sis centes cases, és la contrada aragonesa que fa parlar més. Els qui l'han visitada diuen que és un dels indrets més pintorescos d'aquella vessant del Pireneu. Des del punt de vista etnogràfic deu ésser un dels països més interessants d'aquest planeta que Mr. Hoover ens té llogada.

La vall d'Ansó és interessant per la seva arquitectura rústega, pels seus interiors, per la varietat d'utensilis típics que s'hi troba i, sobretot, per la indumentària de la seva gent i particularment per la indumentària

Vora la llar de foc; la vella que fila; la noia amb la gerra de l'aigua al cap...

(DIORAMES DEL MUSEU DE SARAGOSA)

Diada de bateig. La família amb arreaments de festa se'n va cap l'església

de les dones. Són aquelles dones que abans baixaven al pla, s'arribaven fins a Barcelona i àdhuc s'avençaven a córrer tota Espanya a guisa d'exportadores d'herbes ansotanes, bones per a diverses tisanes. Baixaven habillades amb llur indumentària medieval, teixits de llana feixuga de color verd oliva, de plecs solemnes i in comptables que queien verticals des de sota els pits fins a terra, com la túnica grega. El vestit

era el reclam de llur humilíssima mercaderia; i és veritat que cridaven l'atenció de tothom. De vegades portaven un infant de la mà, habillat també a la moda secular d'Ansó, i aquell suplement de pintoresc augmentava el reclam. Sí: augmentava el reclam... però, ai las, que la venda d'herbetes no era pròspera per a enriquir aquelles dones d'un altre temps, àvides d'estalvis més que de diner. I vagaven com ànimes es pena, sense altres moviments que els de l'ambular, mudes, tristes, amb els tres cilindres d'herbes a la mà, herbes miraculoses, que inspiraven

desconfiança àdhuc als sis cents mil aragonesos que a Barcelona enyoren Saragossa.

Un ansotà de marca devingué saragossà de marca; i en atènyer aquest ideal aragonès pensà enaltir la seva terra bo i fent-la admirar, a despesa d'ell, als saragossans que no la coneguessin i a tots els forasters que més aviat s'escaurién a passar per la capital que per la pròpia Vall d'Ansó, vall gelada, de llarg i dur hivern. Aquest ansotà de marca s'anomena Eduard Cativiela, home conegut i estimat a Barcelona per raó de les seves moltes

ha instal·lacions de figures i d'interiors que superin aquesta del Museu saragossà. Ultra la varietat indumental que desconeixiem àdhuc els barcelonins que en el carrer ens girarem sorpresos per a esguardar les solemnes ansotanes venedores d'herbes, hi ha la indumentària variada dels homes d'Ansó i de la seva vall, la dels infants, el mobiliari, els teixits, la vaixel·la tot autèntic; també l'arquitectura interior de les cases dels ansotans rics, admirablement imitada. No es pot demanar una millor evocació de la vall d'Ansó.

Quan d'ací uns anys aquests mobles, utensilis i vestits hauran desaparegut i l'arquitectura típicament ansotana sigui una raresa, aquesta

Els nuvis a punt de sortir de casa, amb els vestits de cerimònia

FOTOS CATIVIELA

La parella, un cop enllestida la toilette nupcial

gràcies i virtuts, i no pas un desconegut en altres capitals europees; doncs si aquest gran senyor de l'aragonesisme esdevingué saragossà de primera cal afegir que també aconseguí categoria de senyor del boulevard i de Picadilly. El senyor Cativiela és realment un *gentleman* acabat. La seva idea ansotanista cristal·litza, doncs, en aquesta instal·lació de la casa ansotana, un dels principals atractius del Museu Provincial de Saragossa. D'ençà que el gran pintor aragonès Juli Garcia Condoy pintà com un nou Zurbarán les ansotanes i els seus interiors,

cap aragonès no havia retut millor homenatge a la Vall d'Ansó i a la seva gent que aquest munificent Cativiela amb el magnífic encetament del museu etnogràfic aragonès que ara ens plau de retreure. Això és realment magnífic. No ha estat superat en riquesa de materials, en verisme ni en naturalitat per cap altre museu etnogràfic. Qui vulgui conèixer aquesta mena de museisme, qui vulgui fer-ne aplicacions a casa seva, haurà d'anar a Saragossa a prendre exemple. Ni en les terres nord-europees on aquesta mena de museus són tan perfectes no hi

casa ansotana del Museu Provincial de Saragossa serà adorable com una reliquia. I els aragonesos s'arrancaran els cabells de no haver fet el mateix per a les altres comarques, totes elles també ben típiques.

Però els qui sobretot es desesperaran seran aquells pobles com el nostre que ni una sola comarca no volgueren musear.

JOAN SACS

LA CASA ANSOTANA

Una casa de la Vall d'Ansó (Pireneu aragonès)

Doris Hill

Actriu de la Metro Goldwyn Mayer que si encara no és un estel de primera magnitud, s'hi acosta amb velocitat perceptible. Jove, d'una bellesa de Madona italiana, posseeix un talent artístic gens comú

EL PESCADOR D'ESPONGES

PER PANAIT ISTRATI

Per primer cop oferim al lector català l'avinentosa d'entrar en contacte amb el cèlebre autor balcànic Panait Istrati. La seva vida és una llarga aventura, un dels darrers capítols de la qual i no dels menys agitats ha estat la seva recent visita a Rússia, d'on ha tornat amb una desil·lusió amarga. Amb una empena gens comú, aquest ex-vagabund va posar-se a escriure en francès i ha arribat no sols a fer-se llegir, sinó a adquirir un vast domini en la vella llengua de Racine. Les seves narracions, entre les quals destaquen les novel·les «Kira, Kiralina» i «Oncle Anghel» que n'és continuació, recorden a estones el to directe i vivent de Màxim Gorki.

Panait Istrati, veritable exemplar d'autodidacte, nodrit d'experiències doloroses i animat per un amor tot romàntic per la llibertat, ha adquirit una personalitat a part dins la literatura universal. No hi pot aspirar, certament, a un primer lloc, a una càtedra de mestre, ni a un tron de patriarca, però, la seva veu aident i la seva fantasia orientalitzant, donen una nota que es faria enyorar si no existís.

EN el veïnatge de l'Acròpolis, cap allà l'any 1907 existia un carrer dels afores d'Atenes el nom del qual no recordo en aquest moment. Pot molt ben ésser que aquest carrer hagi conservat el seu nom antic, com també pot ésser que l'hagi canviat, com que tots dos hagin desaparegut sense deixar rastre, puix els carrers i llurs noms a penes són menys efímers que els homes. Però al capdavant això no té cap importància.

El que recordo, doncs, i el que interessa, és que en aquest carrer llavors hi havia un modest restaurant proveït d'una menuda terrassa, des d'on l'esguard, com una sageta, se n'anava cap a l'admirable temple de marbre ajocat al cim de l'Acròpolis. I com passa sempre amb la mediocritat enclavada en el veïnatge d'una meravella, aquesta taverna s'anomenava: *Restaurant del Partenon*.

Assegut a la terrassa i degustant un bon plat grec, Adrià, un jove viatger, no sense raó es demanava: «¿Quina glòria pot donar a una barraca l'emmanllevar el nom d'un monument únic? Mentre que si es digués per exemple: *Restaurant del biltex exquisit*, qui ho llegís comprendria que aquí es menja bé». I com que era xerraire de naixença, va clavar els ulls en un veí de taula el qual també semblava no saber res del lligam que uneix un bon plat i una meravella del temps passat. Sinó que el rostre d'aquest veí traspuava una gran lassitud i es veia que no tenia ganes d'entaular ni un bri de conversa.

Això passava a les acaballes del mes d'agost. Amb tot i que vesprejava, la fossa

on jau Atenes era calenta com una estufa. El veí de taula d'Adrià va demanar «cervesa fresca i cigars». El mosso li va respondre que «de cigars no n'hi havia».

—Podeu fumar dels meus — féu Adrià apressant-se a oferir la seva capsula al desconegut.

Aquest, tot guerro, acceptà l'ofertament una mica avergonyit, i tant sí com no va haver de fer-la petar amb Adrià; perquè és ben cert que no hi ha res a fer quan un home amable us aclapara.

Tot just s'havien canviat les primeres paraules que ambdós van comprendre que el grec que parlaven no tenia res d'atenenc pur.

—Em sembla que sou romanès — va dir Adrià amb una audàcia tota oriental.

El seu interlocutor va somriure, cosa que modificà completament els trets del seu rostre bo i donant-li un aspecte força més amical.

—Sí, sóc romanès...

—D'on?

—De Sulina, però he viscut força temps a Bucarest.

Generalment tota la curiositat dels viatgers prudents que hi ha pel món es limita a aquest breu diàleg. A vegades ni tenen aquesta curiositat, de tan esbravada i mancada de calor com és. D'altres, poc nombrosos, tenen una curiositat una mica més extensiva. Afegeixen:

—I què heu vingut a fer, ací?

—He vingut empès per la set de conèixer, d'aprendre, d'estimar...

—Hum!

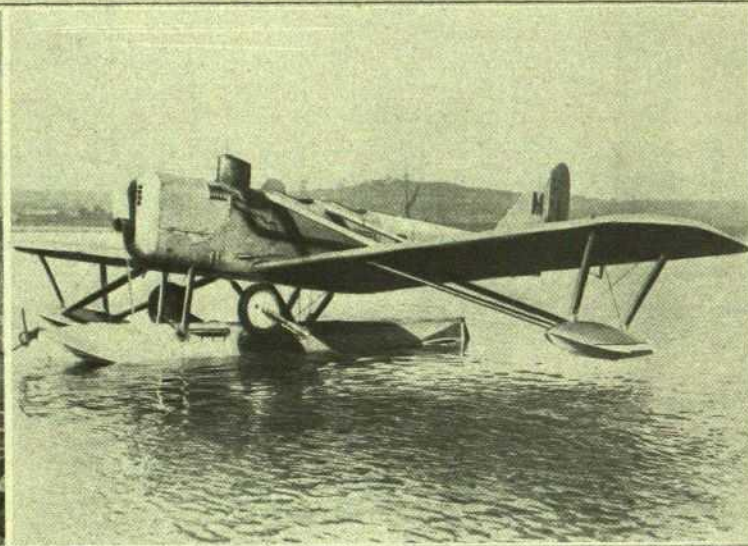
—Hum!... Quina poca-solta!

Ja feia un quart que parlaven quan Adrià i la seva nova coneixença van sortir del *Restaurant del Partenon*. L'un havia preguntat tot d'impertinències; l'altre s'havia limitat a respostes breus. I de totes aquestes, al cervell d'Adrià només se n'hi clavà una: «He anat a veure món».

Caminaven silenciosos dins la nit xafagosa. Adrià examinava mentalment el seu company i es repetia, amb totes les variants possibles, aquesta frase: «Ha anat a veure món!». I no semblà sinó un bergant com jo mateix! Diastre! ¿És que els bergants com aquest van a veure món?

Adrià va pensar en tots els que havia vist mentre eren «a veure món» i que fet i fet no veien res. Uns completament lliurats a l'interpret i proveïts de Baedeker, miraven de cap a peus una estàtua, s'enfilaven a una piràmide o badallaven polidament sobre un sarcòfag arnat; aquests veien allò que els despatxaven la taujaneria de l'interpret i l'erudició del Baedeker. D'altres que coneixia prou, un cop fet el servei s'havien casat i lluitaven amb la misèria. Aquests veien el món encara que no volguessin. I una altra categoria encara: aquells que anaven a veure món i tornaven fets uns perduts.

Adrià no pogué classificar el seu company en cap d'aquestes tres categories. Llavors, agafant-lo pel braç va conduir-lo a un banc del jardí Zapion, pel qual passaven en aquell moment, i acostant-se més i

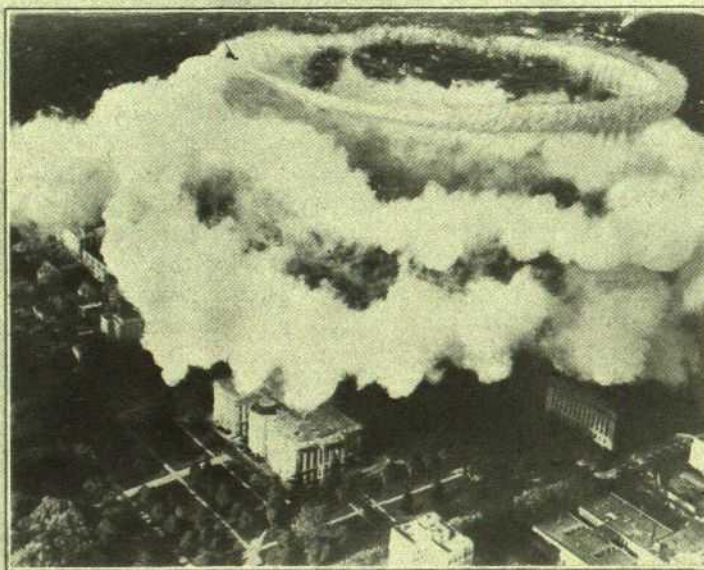

Un nou tipus d'avió enterament construït en metall per John Northrup. Dau un motor de 450 cavalls. La fotografia el reproduïx en ple vol, mentre la geometria dels camps conreats i dels camins rectilinis desfilen pel seu dessota

El primer monoplà amfibi construït a la Gran Bretanya; indistintament pot aterrar o amarrar. Un dispositiu permet al pilot de reemplaçar automàticament els flotadors pel tren d'aterratge

La comtessa Giacinta Bonmartini, primera dona italiana que ha obtingut el títol de pilot aviador al seu país, fotografiada moments abans que li fos donat

Un aeroplà de l'Exèrcit americà escampant un núvol de fum sobre Sacramento, que desapareix en un minut

Una mirada en l'aire

El constant progrés de l'aviació que s'incorpora ràpidament al tren ordinari de les nostres existències ens obliga a elevar sovint els ulls al cel amb intencions menys poètiques que no els nostres avantpassats

més al desconegut va dir-li a cau d'orella:

—Voleu dir-me com heu anat a veure món i què és allò que heu vist?

—Primerament, he nascut amb grans desigs i pocs mitjans. Això, com veieu, és pitjor que néixer idiota. Pitjor que néixer orb.

» Naixem gràcies a un breu plaer que porta un ròssec d'amarguesa infinita. Sempre que m'he esforçat a comprendre el sentit de la meua existència i el dels fets que ens rodegen, he arribat a la convicció que el món és una insensatesa.

» El meu pare era barquer a Sulina. La mare es rebentava per fer créixer set idiotes: els meus germans, i un sol home sensat: jo. Sí, sí. Us ho puc provar.

» Els meus germans fan el que sempre han fet llurs pares: treballen perquè els fa por la fam; mengen i beuen per por de morir-se; dormen perquè estan cansats; es barallen cada dos per tres perquè els ve així. Dos d'aquests set idiotes s'han fet rics. No han canviat llur manera de viure sinó en aquests punts: ja no han anat més a peu i freqüentment assíduament l'església, on dormen tot el temps que dura l'ofici diví i no es desperten fins que el sagristà, en fer la capta, els crida a ran d'orella: *Per l'es-glé-é-é-sial Per l'o-o-o-lil... Pels ci-i-i-ri!* Aleshores es recorden de Déu i l'honoren amb dos cèntims, perquè aquesta esplendidesa els fa benveure dels feligresos. En canvi, als nostres pares, vells i pobres, els han deixat morir de fred i de fam. Quan parlen d'aquests esdeveniments, els meus germans i llurs amics feligresos diuen que «Déu ho ha volgut així».

» Jo he volgut viure d'altra manera. Als deu anys vaig deixar l'escola. Vaig entrar d'aprenent a una drogueria. Robava pa i anxoves que a les nits duia als pares, però els pobres vells van morir a desgrat de les anxoves que els duia. I vaig quedar sol.

» Llavors tenia tretze anys. Al meu entorn, tot un món de germans... germans de la mateixa fusta que els meus, els pervinguts i els altres. Tant se val: que cadascú arribi o no arribi, res no canviarà en la terra sinó l'opinió dels feligresos, segons que un hom vagi a peu o en cotxe o segons la manera de respondre al sagristà quan demana almoïna per l'amor de Déu.

» El que vaig observar en la meua infantesa fou la primera revelació que vaig tenir de la llei d'aquest món i em va fer fàstic. Vaig engegar a l'infern la drogueria i els seus barrils d'anxoves. Vaig començar a vagabundejar pel port, quan els ports tenien una ànima i nodrien les corrues d'infants i de gossos vagabunds. Infants i gossos, rondàvem per les cuines ambulants, rebíem les mateixes garrotades i les mateixes coces i

a la nit ens adormíem als mateixos refugis per tal d'escalfar-nos i fer-nos amics.

» A vegades, d'esquena a terra, confegint-ne el text, un bocí de diari, un full esquinçat de qualsevol llibre, em contaven històries per a fer-me adormir aviat. Així, un dia vaig llegir en un d'aquells fulls que em duia el vent:

Els ciutadans d'aquest país són iguals davant la llei. Tenen els mateixos drets i els mateixos deures.

» Encara no tenia quinze anys i el riure ja era mort per als meus llavis; però a la lectura d'aquesta mentida vaig riure com un beneit.

» Aleshores se'm va acostar un comandant de remolcador i va preguntar-me per què reia sol. Vaig ensenyar-li el full.

—I bé; què us fa riure?

—N'hi ha ben bé per riure, senyor capità. He pensat en els meus pares: eren iguals davant la llei; tenien els mateixos drets. Pudeu creure que aquests drets els van dur a morir-se de fam per l'acompliment de llurs deures. Per això crec que aquestes ratlles han estat escrites per un idiota.

» Però en el món no sempre es troben idiotes. El comandant de remolcador fou un home. Em tregué de la immundícia del port en què vivia, va donar-me un treball humà a bord del seu vaixell i en les hores de descoratjament em feia la gràcia d'un esguard amorós.

» El primer dia va dir-me:

—Amic meu! Vaig a donar-te una lliçó de vida que em prometràs no oblidar mai. Sàpigues, doncs, que el món es divideix en tres categories si fa no fa: hi ha persones que saben per experiència que no s'ha de llescar el pa amb un ganivet que faci pudor de ceba; n'hi ha d'altres que no hi atinen, però que ho aprenen en veure-ho; i hi ha aquells que no ho saben per experiència, que no ho aprenen en veure-ho i que s'entesten a menjar el pa que put a ceba. Si hi hagués justícia a la terra, de tota aquesta gent, els primers haurien de donar ordres, els segons executar-les i els darrers obeir. Així el món podria acostar-se a la perfecció; ara n'és ben lluny, perquè la vida no té gens de bon sentit. Tant se val: per la salvació de la teua ànima, sigues com els primers o procura fer com els segons. Vet aquí la meua instrucció.

» Això fou tot. Durant sis anys, fent tots els ports del Danubi entre Sulina i Turnu-Severin, vaig dur una existència de treball i de dignitat i vaig aprendre tot el que s'ha de saber en un remolcador fluvial: la mecànica, la calefacció, el fustam, la pintura. Arribar a dur el governall era la meua alegria.

» Els grans rius són com les grans ànimes: llur fons no és mai segur. Això és el que apassiona els veritables navegants, puix res no és més trist, per aquell que comprèn la vida, que un camí sense dalts ni baixos.

» Molt a poc a poc em feia apte per al governall. El comandant, que m'estimava, era d'aquests homes que distribueixen la bondat a culleradetes. «La bondat sense mesura—deia—és més dolenta que l'egoisme. No es fa cap servei a ningú fent-li creure que pot fiar-se indefinidament d'altri!»

» En canvi no passava un minut sense encoratjar-me, i el dia que es va convèncer que ja era digne del governall, va confiar-me'l. He de dir-vos que aleshores va agafar l'abric i se'n va anar al temps de dir-me:

—Ara, amic meu, *La Paciència* és teval. «La Paciència» era el nom del remolcador—. Sigue'n l'amo tot el temps que et plagui. I si un bon dia tens ganes de córrer món, fes-ho. Ets destinat a esdevenir un heroi. La teua aplicació i la meua benvolença han fet de tu un home útil a la societat. Només et manca un diploma. Més enllà tindràs necessitat de qui t'examini i no et busqui raons. Espero que el trobaràs.

» No l'he trobat. No l'he cercat massa, massa, tampoc... La inesperada mort del meu comandant i el servei militar, m'han provat una i altra vegada que un hom torna sempre al seu destí. El destí no és altra cosa que el nostre propi cor. Hom esdevé allò que és. I si sou feble de cor, quin poderós altruista voldreu trobar que us deixi el seu cor i els seus mitjans?

» El comandant del remolcador prou va voler deixar-me els seus fins a la mort. Amb ells, durant sis anys, vaig poder anar contra el meu destí. Allò m'era dolç, però no era sinó un somni. Perquè és inútil de «saber per experiència que no s'ha de llescar el pa amb un ganivet que faci pudor de ceba». Cal també poder «donar ordres», deia el comandant, perquè hi hagi justícia a la terra; i com que no n'hi ha, he tornat a esdevenir l'home de sempre, aquell que obeeix les ordres.

» Durant més de tres anys de servei vaig obeir i en vaig sortir il·lès. Després el diable va aconsellar-me de lliurar el meu cor a una dona qualsevol, un altre *restaurant* amb pretensions de *Partenon*. T'hissa per tots els cimals, per tal que la teua caiguda sigui més vertiginosa. No fou aquesta la falta d'ella. La meua tampoc. La meua fou la de caure.

» Tot allò que un home de cor havia bastit en sis anys va esfondrar-se en alguns mesos; sobretot les ganes de fer, aquest primer sustentacle de l'existència humana. ¿Per quines raons voleu fer, quan ningú no

creu en vós? Això fóra ésser menys que un pal telegràfic. El pal telegràfic sosté el fil, que creu en ell i a més és de ferro. Però vós!...

» No podent tenir un destí semblant al d'un pal telegràfic, heu de romandre al vostre, dins l'escòria de Sulina, on fins els gos-sos us eviten perquè ja no sou un infant. O bé aneu a embarrancar com a noi d'oficina (pobre infant de bigoti espès!) en qualsevol fàbrica de sucre, on se us apareix el germà, sempre idiota, però ric, sempre mocós, però podent donar ordres, el qual allarga el cap escabellat en la guixeta de les comandes i miola tímidament:

— Senyor... voldria una mica de sucre.

— Amic — fa l'empleat — aquí no es ven sucre de quilo en quilo, sinó de vagó en vagó.

— I bé—respon l'«amic» —, envieu-me'n tres vagons. Sóc X... el botiguer a l'engròs de Sulina.

— A les vostres ordres!

» El polít empleat llença la cigarreta i adopta la posició militar davant el mocós que put a ceba.

» Aleshores no teniu altre recurs que tocar el dos i anar-vos-en pel món.

» Ben entès, us n'endueu el vostre cor, tal com jo vaig endur-me'n el meu al mal-aventurat port de Pireia que, ho i esperant altra cosa millor, havia escolit. I, naturalment, n'he sortit malparat.

» Grècia és rica en barjaules i pobra en blat. Pels barris de Pireia, les *capitanes* sense nau roseguen una arengada fumada o un enciam, i es satisfan amb el comandament d'una barca, cosa que no les priva de tenir cor i d'explicar proeses imaginàries que ningú no escolta.

» Jo sí que les he escoltades. I he vist que de totes les misèries que inunden l'ànima humana, no n'hi ha cap, per tràgica que sigui, tal cruel com aquella que es cobreix de ridícul. El ridícul és un bolet verinós que brota a la rel de l'arbre esqueixat pel llamp. En el port de Pireia, l'home afamat i espel·lifat oblida la seva misèria, es crea llegendes i viu d'imaginació.

» Ací teniu un restaurant pulcre, en el qual acostuma esmorzar Kir Dimitropoulos, comandant de càrrec que se les dona d'almirall. Tots els bergants hi van. Quan no es poden pagar un àpat, demanen un vaset que triga a venir o que sovint no ve perquè l'amo dubta fins de llur magre solvència. Tant se'ls en dona. No s'enfaden mai. Dalerosos del que Kir Dimitropoulos tingui per a dir-los, cuiten a rondar-lo i a evocar punt per punt les dificultats de la navegació, inventen proeses que no han existit mai a l'actiu de llur adulat, i mentres ell s'empassa l'anyell rostit els altres s'empassen la saliva.

» A vegades els malaurats s'adonen que són sols. Llavors s'en tornen cuita corrents

al cafè dels «comandants» caiguts, on parlen tots alhora i s'entenen a la perfecció, perquè allà ningú no menja anyell rostit.

» Aquests són els sentimentals, els éssers dels grans desigs i dels petits mitjans.

» Però no tot en el món són sentimentals. Al costat del grill cueja l'escorçó. L'escorçó humà té desigs insignificants i mitjans excessius.

» Una tarda d'abril, rondant afamat pel port, se m'acosta un home.

— Vols treballar?

— Sí. De què es tracta?

— De pescar esponges, cap Alexandreta, a les costes de Síria.

» Penso: «¿Per què justament a les costes de Síria?» Li ho pregunto. Em respon:

— Perquè en l'Arxipèlag som massa nombrosos. S'hi perd el temps.

— Com ho paguen?

» Em mira de fit a fit, escup un xifra com un tret verinós i afegeix:

— Pagat íntegrament a la bestreta per tres mesos.

» Resto esbalaït. La retribució era enorme per un país que sobreix de bergants. Examino el rostre de l'home. Era calm, banal, sota la pel·lícula clivellada pels vents de la mar. El cap de l'escorçó no és pas diferent del dels altres serpents. Perquè la cobra s'enutgi i es redreci cal trepitjar-li la cua. Als homes no els cal tant perquè us mosseguin. Ja de naixença senten enuig per tot allò que és bell, gran i just.

» Interpretava l'esplendidesa de qui em llogava recordant-me que la pesca d'esponges és més pesada que l'extracció del carbó a la mina. No s'agafen mosques amb vinagre, àdhuc si es té en compte que la fam fa sortir l'ós del seu cau, com aquí es diu. A Pireia, la fam treu el bergant del cabaret i el fa estendre al sol.

» No podent alimentar-me, com ells, de sol, de proeses imaginàries i d'un tentacle de pop, vaig acceptar la proposta del desconegut.

» Un enemic tan poderós com la fam contribuï a fer-me-la acceptar: era el meu desig de conèixer altres contrades, aquest implacable vici que esperona tots els vagabunds sentimentals, des que creuen possible de crear-se una sort millor. Sota una forma més ideal, és la mateixa fantasia qui fa creure al trinxeraire de Pireia que més d'una vegada i en més d'un indret ha comandat una nau i ha aconseguit fets d'armes.

» Síria... Mot enciser... Tots els mots encisers ens costen cars.

» En companyia del meu patró, el qual pagava pertot i rastrejava com un rèptil, vaig fer les compres necessàries per als tres

mesos de presidi flotant. Tot de sobte vaig sentir una mica d'alegria. «En fi, no em mataran pas» em vaig dir. Ell pel seu cantó es tornava més jovial, sobretot en prendre la barca per ésser conduïts a bord del vaixell, el qual era anclat en mig de la rada.

» Aquí el patró va conservar el seu bon humor i jo vaig perdre el meu. Deu perdus taciturns que constituïen l'estat major del pirata, em van fer entreveure una Síria bon tros menys màgica. Molt aviat la topada amb la realitat havia de fer-me veure les estrelles.

» Ben cert: aquests deu brètols i llur amo no feien res que us autoritzés a sospitar d'ells. Es comportaven correctament. El ti-berí, passador. En canvi, en veure'ls esmunyir-se pel pont, amb llur complexió i llurs rostres bestials, parlant poc, entenent-se amb mitges paraules i somrient amb hipocresia, el meu cor no dubtà més de l'elasticitat de llur consciència.

» A bord d'aquest vell esclòp hi havia també cinc infeliços com ara jo: dos grecs, dos joves armenis i un senegalès. Els grecs, contents de poder rosegar una galeta, s'havien aferrat al governall i es barallaven sobre l'itinerari a seguir. En sentir-los, els altres es trencaven de riure. Ningú no s'adonava de la trampa en què havíem caigut.

» En pocs dies, altres quatre gallòfols que s'havien empassat l'ham de la suposada ganga foren arrossegats a bord. Eren dos italians i dos grecs. Aquests darrers, amb llurs coneixements, van intervenir de seguida en el fantasiós debat sobre la direcció del «vaixell», el qual, de cop, es va trobar proveït de quatre «comandants» inesperats. Els italians, en havent menjat van posar-se a jugar a la morra com uns condemnats. Vaig restar sol, encara que fóssim deu persones d'una mateixa mena.

» Com que la tripulació ja era completa, l'endemà cap al vespre va ressonar un crit metàl·lic sobre el pont:

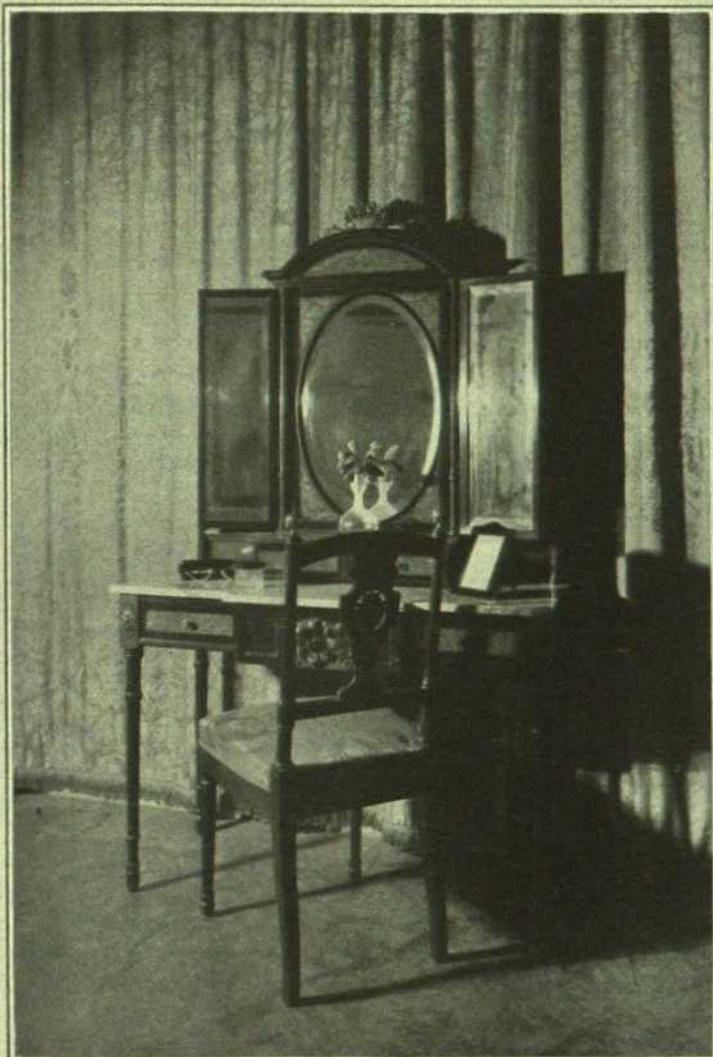
— Lleveu àncores!

» Va ser com un esclat de veritat en plena nit somniosa. Jocs, rialles, paraulades, tot va ofegar-se sota una llosa feixuga. Davant nostre que érem deu, hi havia onze homes en línia de combat. Nosaltres dúiem les mans buides. Ells anaven armats de revòlvers, ben visibles, perquè ho sabéssim.

» Jo ja ho sabia i no demanava tant. Vaig ésser el primer d'aixecar-me. Però els altres infeliços, lents a comprendre, no reaccionaven. I trobant que la gresca havia estat interrompuda massa bruscament, van mirar amb tant de disgust que el vaixell es fes a la mar, que uns cops de fuet distribuïts ràpidament i de cop i volta per les espatlles van esvaïr eloqüentment la resta de malentès que subsistia a bord entre la nostra petita comunitat.

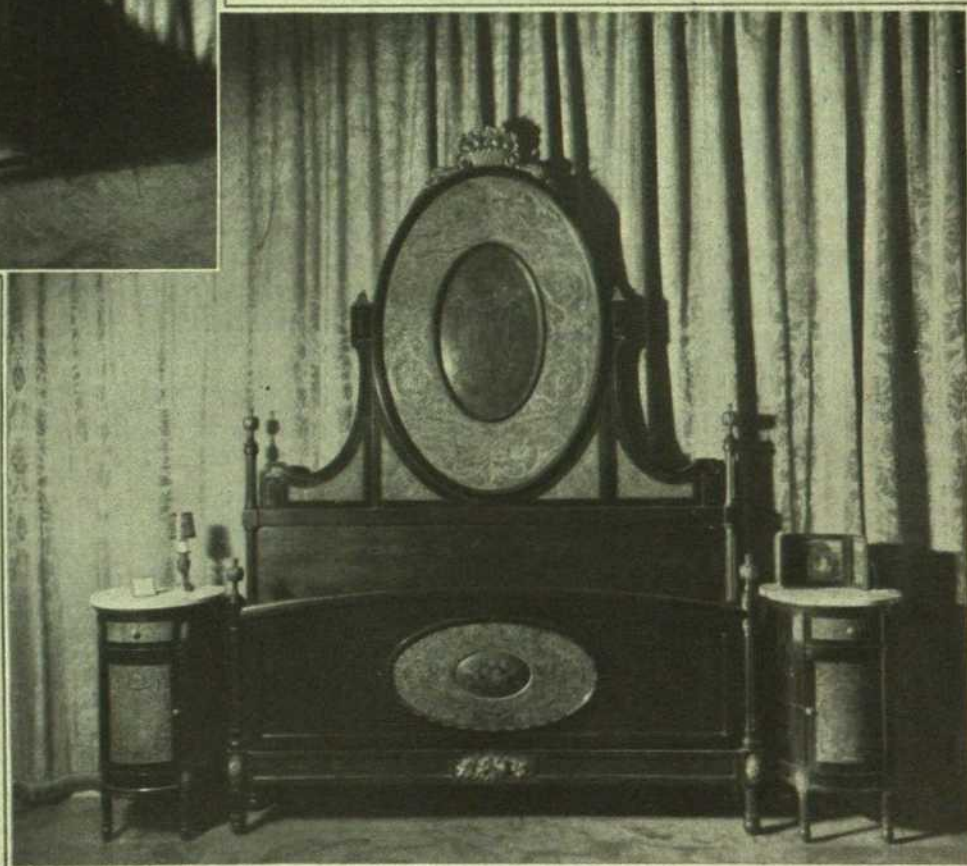
» Llavors no sé la veu de quin company em preguntà baixet a cau d'orella:

— Tens contracte en regla?

Tocador i cadira Lluís XVI

Heus ací dos mobles que són parents pròxims — costa poc d'adonar-se'n — de l'esplèndid llit Lluís XVI que publicàvem al número darrer de D'Ací i D'Allà amb un precís comentari de Joan Sacs, l'il·lustre crític. Com es pot veure, la tradició del bon treball i el sentit dels grans estils no s'ha extingit pas a Catalunya

*Llit de matrimoni
amb tauletes de nit*

JOAN BUSQUETS MOBLISTA I
DECORADOR

—Contracte?... Als homes recollits a les escombraries no se'ls en fa.

» Una nit rica d'amenaçes s'ajocava al port quan deixàrem la rada.

» Al lluny, a l'horitzó, el crepuscle embolcallava amb una ona de sang el cor ofès de la terra, mentre la carabela, com una traïdora, lliscava insensiblement.

» Vam navegar dos dies i dues nits entre mar i cel. Ho vam conèixer tot: vents favorables que ens feien bronzir com orenetes; vents contraris amb els quals havíem de lluitar de valent per no desfer el camí; moments de calma que ens feien creure que navegàvem damunt una boia.

» Per ésser just, per no irar el Senyor, com diuen els pagesos, he de dir que no m'han mancat instants d'intima dolcesa, durant els quals, malgrat la meua perfecta servitud, brollaven de la meua ànima esclats de reconeixença a la vida. Era precisament en els moments de calma que s'enduria el cor dels nostres tirans. Per això era molt de tard en tard que sentia aquella tendresa, puix que ha d'ésser per miracle que brilli una espurna de reconeixença en una ànima conscient de la seva servitud. I la nostra ho era, conscient de debò, quan la mar i el cel i els homes es posaven d'acord per malmetre'ns el cos i envilir-nos l'ànima.

» Vet aquí la nostra vida quotidiana. A vegades la lluita ens esgotava de tal manera que els mateixos aliments ens descoratjaven. D'altra banda, del menjar calent només ens n'arribava l'olor. Era tot per als nostres carcellers. Nosaltres ens havíem de contentar amb galetes i conserves i de tard en tard una sopa de peix fresc. Aleshores vaig comprendre la raó que tenien d'ésser ganduls els ganduls de Pirea. Aquests sabien que treballant o no treballant, no els mancava mai una arengada fumada.

» Aquesta veritat em fou confirmada un dia per un dels meus companys de servitud, el qual m'explicà aquesta anècdota:

—Ja saps—va dir-me tot mirant-se les mans malmeses per les cordes—que cada vegada que dos gossos es troben tenen el costum d'olorar-se recíprocament, primer el nas, després el darrera. És una manera entre ells de constatar llur estat social.

Bé; doncs un dia un quisso ronyós i afamat va trobar un gos de luxe, gras, lluent. D'acord amb la llei de fronteres, els dos desconeguts van fer la inspecció de llurs nassos i després d'haver entaforat cadascú llur morro sota la cua de l'altre, el gos de luxe va cuitar a fer-se enrera amb certa repugnància.

—«Què?» va fer el quisso. «No t'agrado?»

—«Uix!» va fer l'altre. «Que ets lleig i brut del darrerall!»

—«Et crec, amic meu» replicà el ronyós. «Però digue'm: ¿què tinc de bo i de net al

davant, per permetre'm d'ésser bell i agradable del darrera? ¿Puc disposar, com tu, de magnífics ossos? I de jaç calent? ¿Se'm fa mai cap carícia? ¿Puc comptar amb qui tingui cura de mi en cas de malaltia? Al meu davant no hi ha res de tot això. ¿Com vols que sigui meravellós del darrera?»

» ¿Per què han d'ésser meravellosos els quissos humans? ¿I per què es ruboritzen del forat de llurs pantalons? La vergonya és una flor que brota en un país que se'n diu dignitat, però de dignitat no n'hi ha sinó allà on hi ha raó d'ésser-hi.

» Quina raó d'ésser té el quisso humà?

» No sé com es fa avui la pesca de les esponges, però vint anys enrera cada esponja arrancada de la mar duia una gota de sang del seu pescador.

» El mati del dia que la cadena dels Líbans se'ns va apareixer, no sabent què ens esperava, vam saludar amb tot de crits de joia el cel, la terra i les gavines que ens feien escorta. Els nostres amos van saludar el dimoni que duïen dintre l'ànima i a la callada van preparar les cordes i els ganivets.

» En aquells llocs de la Mediterrània hi ha grans extensions de mar en les quals el fons s'eleva fins a quinze i àdhuc a deu metres sota el nivell de l'aigua. Allí en aquelles vastes badies solitàries, solcades només per les barques dels pescadors, hi ha un dels punts més rics d'esponges.

» Allà, cada metre quadrat de mar ha vist sorgir a la superfície una bombolla que, en desfer-se ha deixat escapar cap a la inclemència humana un gemec mut eixit del pit de l'home que al fons de l'aigua s'ha esforçat per arrancar una esponja. Uns mesos més tard aquesta esponja per la seva banda, s'ha esforçat a netejar una ínfima part de la brutícia d'aquest món. Home i esponja han treballat en va; sinó mireu:

» Deu botxins arrencats a bord tenen en llurs mans la corda i la vida d'un home. Cada home, nuu, tal com ha vingut al món, té a la seva mà un ganivet curt i molt esmolat. La corda li passa per sota les aixelles. L'home duu a l'esquena un llast molt més lleuger que la seva amarguesa, però també molt més pesat que els seus pecats. Això és tot.

» Un cop escollit el lloc de pesca i el vaixell anclat, el comandant comença a fer sondatges tot cridant:

—Dotze metres! vuit! tretze! onze! nou!

» Darrera seu i a cada crit es col·loquen l'esclau i el seu amo: una bona dosi d'aire i ja sou al fons de l'aigua amb els ulls oberts, on podeu veure una agulla que baixa i el lloc on es posa.

» El fons de la mar és tapissat d'esponges de totes dimensions. L'home agafa la més grossa i la vol tallar. Però l'esponja s'aferra a la vida, com tots els paràsits, i es

defensa. La seva defensa no és altra cosa que un suc llefiscós del qual està empapada i que us la fa relliscar de les mans com l'argent viu, mentre la rel s'arrapa més i més al rocatam. I comença la tragèdia de la pesca d'esponges: la dosi d'aire s'esgota ràpidament, el cor bateja amb la desesperança de l'ofec, les orelles fan tot de remolins i els ulls es comencen a cobrir amb el vel que precedeix la mort.

» Aleshores, amb esponja o sense, us esforceu a fer la senyal, no pensant pas en el que us espera, pensant només en l'aire, —l'aire! aquesta gran fortuna de l'existència que l'home no ha reeixit a acaparar.

» Hissat a bord, si la sort us ha ajudat a dur una bona esponja, sou pagat amb uns instants de treva que us semblen dolços com una carícia de dona estimada. Si duen una esponja atrotinada o si no duen res, rebeu un bon cop de puny a les costelles que us fa blasmar la vida i el seu creador.

» No és la dolor del cop allò que us fa mal, sinó la ràbia i les ganes de clavar el ganivet al ventre del tirà.

» Hi ha hagut malaurats que rosegats per l'odi han oblidat el perill i han provat de fer-s'hi a punyalades. Un minut després han caigut a la mar amb el cor travessat per una bala.

» En el nostre vaixell només hi hagué un esclau que s'atrevis a pagar amb la vida aquest instant de revolta. Ens va donar l'exemple, però no el vàrem imitar. L'home és covard: quan no s'aferra a la vida, és la vida que s'aferra a ell, vet-ho aquí. Perquè l'objecte de la creació no ha estat poblar la terra d'éssers dignes, sinó d'animals.

» Nosaltres, animals presoners, continuàrem la nostra tasca de cucs capbussaires: agafar esponges i bufar una mica, tornar amb les mans buides i rebre trompades. Al lluny, Alexandrete, Messina, la riba, ens semblaven la terra promesa. Allà baix l'home era lliure d'ésser gandul, era lliure de morir-se de fam, era lliure!

» Se'ns havia llogat per tres mesos. Pel mateix preu se'ns en va fer passar quatre. Pel setembre se'ns tornà a dur a Pirea, on se'ns llençà a terra com a estres inútils.

» Pobres bergants sense noms i sense déus. Llur alegria fou tan gran, que durant una setmana no sabien el que els passava. Quan van tornar a la realitat no eren bons sinó per a deixar-se agafar en el llas d'una altra ganga i ésser conduïts a Déu sap quina altra pesca.

» No he fet com ells, jo. Cap més picardia no ha aconseguit arrabassar-me. I és ben cert que he restat un home sense raó d'ésser.

» Però, ¿què hi fa si en caure una pedra del cel esclafa damunt la terra un gra de morenc o un home amb molta raó d'ésser?

JOSEP MIRACLE, trad.

*Païames
de
fantasia
per a
persones
foto-
gèniques*

*RAQUEL TORRES,
l'actriu mexicana, amb un
païama de percal estampat
amb aplicacions negres.*

*ETHEL TERRY, de
la M. G. M., vesteix un
païama de ras chartreuse
amb un bolero de randa*

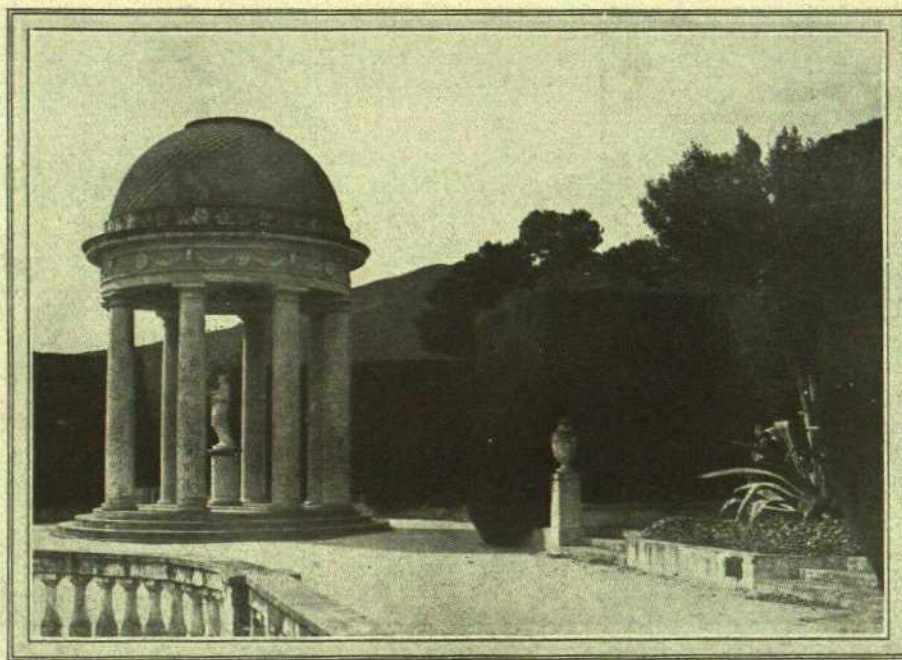
*LEILA HYAMS, amb un païama de
seda florejada que és prou folgat per
dissimular la seva perfecció plàstica*

HA estat evidentment una bona pensada la de celebrar en commemoració del centenari del romanticisme una festa als jardins del Laberint. Els jardins són sempre una mica romàntics... fins quan són clàssics. Si confesseu que us agrada de passejar-vos pel jardí, us diran evidentment que sou un esperit romàntic. Si hi aneu amb la vostra enamorada, us diran que els vostres amors són uns ben romàntics amors. Però el mateix burgès que es complau a passejar-se a la posta de sol, entré els xiprers i les roses del seu jardí, ¿no es creu ell mateix un romàntic enamorat de la natura?

És clar que aquesta interpretació del sentiment romàntic no concorda ben bé amb la definició que del romanticisme en les arts i en les lletres en donaria un esperit cultivat. Aquest sentiment vague que inspira la natura treballada artísticament per l'home, és de totes les èpoques. És el mateix sentiment que ha inspirat les belles arts, i la literatura. I també, com la literatura i les belles arts, el jardí floreix en tots els països rics on hi ha una civilització afínada. Altrament, si la literatura s'ha inspirat molt en els jardins, és probable que els jardins siguin en el fons un producte essencialment literari.

Són prou conegudes, per exemple, les evocacions que, dels jardins de Babilònia — els primers jardins de l'existència dels quals tenim testimoniatges — han fet els escriptors de l'antigor. Els Strabon, els Quintos Curci en parlen com d'una de les més rares meravelles del món. La mateixa Bíblia no resta pas indiferent a l'encís dels jardins. La voluptuositat i la poesia del Càntic dels cànctics, perfumat de nards, de lliris i assutzenes, prové tant de la imatgeria suggerida pel record dels vergers, com del cos de l'estimat o de l'estimada.

També els poetes de l'Egipte es complauen a lloar els seus jardins. I pot dir-se que tota literatura oriental és plena de descripcions luxuriantes, en les quals els fruits i les flors són comparats a pedres precioses. És a l'Odissea on es troben els primers documents sobre els jardins de l'Hèl·lade. Sota la magnificència de les descripcions poètiques d'Homer, els erudits han sabut descobrir la planta i la disposició d'aquells jardins. Grècia, de jardins, en tingué de to-

Una terrassa i un temple dels bellíssims jardins del Laberint, als afores de Barcelona

AQUAREL·LES DEL TEMPS

El Romanticisme i els Jardins

tes menes, de sagrats, de públics i de particulars. Els temples eren voltats de jardins i de boscos, plens de remors d'aigua i de cantúries d'ocells. Les divinitats més propícies a la jardineria eren Afrodita, les Gràcies, Flora, Pomona i Vertumne. ¿I no senti, només que de llegir aquests noms, tota una fragància de xiprers i de roses? Els jardins d'Acadèmus, esdevinguts cèlebres, poden fer pensar també no solament en la influència que la jardineria ha tingut en la poesia, sinó en la mateixa filosofia d'aquell poble, que es complaia a fer sempre la seva expressió serena i somrient.

Producte com són d'una civilització refinada, l'esplendor dels jardins no podia manca a la Roma imperial, enriquida per les seves conquestes, treballada pel contacte de la civilització grega, enlluernada per la visió de l'Orient. Així tota la Itàlia es poblà de vil·les elegants, en les quals la jardineria era tant important com la mateixa arquitectura. Ella donà les línies del jardí clàssic, el mateix jardí que, adaptat a les necessitats del temps, reapareixerà en la Itàlia de la Renaixença, i del qual, Stendhal, en les seves «Promenades de Rome», diu realitza la més bella unió de les cases i dels arbres. És també el jardí que, sota el regnat de Lluís XVI, inspirarà a Lenôtre, el geni del jardí francès, del qual ha estat dit que fou per a la jardineria francesa, el mateix que Racine per a la seva tragèdia. Hom troba, en l'un i en l'altre, no tan sols un semblant origen en la inspiració, ans la mateixa gran-

desa, la mateixa claredat i la mateixa elegància.

A la Península Ibèrica és per conducte de dues civilitzacions refinades que entren els jardins. D'una banda per les conquestes de Roma. Hom ha volgut trobar a Tarragona els vestigis i els emplaçaments d'aquells jardins; i, fins en l'abundància dels seus xiprers, dels seus llimoners i dels seus boscatges de pins, el record embaumat de melangia d'aquella època augusta. Però la civilització que més restes ha deixat dels seus jardins a la Península és la civilització amable i sensual dels àrabs, sobretot amb les meravelles de l'Alhambra, que hom s'ha complagut, de Gautier ençà, a imaginar creades per un geni.

En l'Edat Mitjana, «enorme i delicada» segons l'expressió de Verlaine,

els jardins no manquen. Els costums caballerescos, galants i monacals els afavoreixen. La literatura d'aquella època ens forneix abundants exemples de la poesia i dels sentiments que inspiraven aleshores els jardins. Els trobadors provençals, els joglars catalans, evocuen sovint en llurs poemes les galanies dels vergers. Alfons II d'Aragó, protector de les lletres i de les arts, no està joïós més que quan, en la Primavera, sent «pels vergers i pels prats, entre les fulles i les flors» el murmur dels cantors. I Boccaccio, per la seva banda, es complau a evocar les escenes galants dels seus contes, en l'ambient perfumat i amable dels jardins.

En el jardí d'aquella època hi ha tota l'escenografia del romanticisme. Hi ha el claustre o el castell, el llac on l'aigua s'adorm encantada, amb els signes hieràtics, els camins ombrejats, on els paons, l'ocell favorit de l'Edat Mitjana, obren l'esplendor zodiacal de llur cua de ventall. La fantasia s'ha complagut a exaltar alguns jardins d'aquella època. Així els del bon rei René d'Anjou han esdevingut llegendaris, i, encara més els de Rosengarten de Worms, plantats a una illa del Rin, on la filla del rei Kibich, la bella Krimilda, tenia la seva cort d'amor...

Però ací arribem a un punt d'on, precisament, el romanticisme ha xuclat la seva inspiració.

DOMENEC GUANSE

Renaix la dansa de composició?

DESPRÉS dels capricis i els assaigs sovint estrafolaris de la coreografia més pintoresca que no plàstica, dos dansaires de París, acaben de llançar o més ben dit de relançar la dansa de composició.

Eva i Joan Fazil que tres anys ha passaren pel «Coliseum» de Barcelona, varen recloure's en un silenci obstinat. Al cap d'uns mesos han reaparegut a la Sala Gazeau, de París, per oferir a un públic selecte un festival on la Gavota a la manera de Lully ha permès al públic d'aplaudir el classicisme perfecte dels dos dansaires. De més a més, per demostrar que l'art europeu, sempre que vol, no té cap necessitat de ésser tributari de les contorsions i desllorigaments de l'art negro-americà i que és perfectament possible d'ésser sense renegar de la tradició, Eva i Joan Fazil varen introduir en llur programa un «schimmy» titulat «Caramel Mou», sobre música de Dàrius Milhaud, dansa que per la seva originalitat, gràcia i frescor, encisà els espectadors. El nostre gravat recull un moment d'aquesta performança.

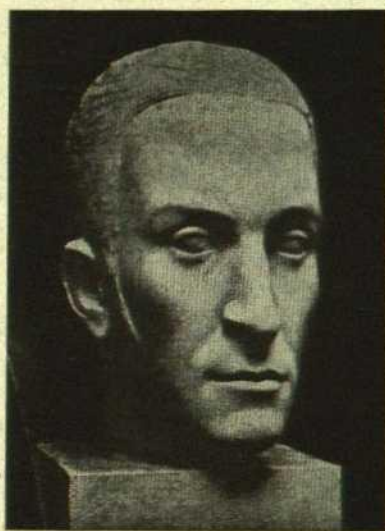

Les tres Gràcies — tema etern — baix relleu esculpit en marbre per Ernest Maragall

Noves valors, noves esperances...

Res no alimenta tan bé la fe en l'esdevenir del nostre art, com l'aparició de noms fa un instant inèdits i l'ascens continuat dels que ja havien adquirit un relleu peculiartíssim. En aquests és de justícia assenyalar, el d'Apel·les Fenosa qui ha tornat de París amb una personalitat madura, definida i inconfusible

Màrius Vives (autorretrat)

Apel·les Fenosa, amb la seva recent exposició a la Sala Parés, ha confirmat el seu finíssim talent, fet de sensibilitat i de gràcia. La figura femenina que reproduïm, realitzada en guix, formava part de la dita exposició

Bust de nen, realitzat en marbre per M. Llauredó, un dels més joves escultors que ha exposat no fa gaire

La jove escultura catalana

D'entre el nombre extraordinari d'exposicions d'escultura que han tingut lloc aquesta temporada i en les que s'han posat de relleu el nom ja prestigiós de Josep Llimona i el de Jaume Martrus (de les escultures del qual, va donar-se una oportuna i extensa informació en el nostre número del mes de març) cal destriar, per fer-los remarcar com és de justícia, els noms dels joves escultors que com Màrius Vives, Ernest Maragall i Martí Llauredó han arribat de poc a la palestra per a assolir un prestigi que fóra il·lús voler-los regatejar.

Màrius Vives qui s'ha passat treballant a París una pila d'anys, se'ns presentà a les Galeries Laietanes amb una magnífica col·lecció de terres cuites, la qualitat de les quals pot ésser equiparada amb el millor que dintre d'aquest gènere s'ha produït fins avui i oferint la novetat de modelar els relleus amb un sentit completament nou i a la vegada amarat de tots els encisos de la traïció. Reproduïm l'autorretrat, notable per la seva força expositiva.

Ernest Maragall s'ha caracteritzat, en la primera exposició, tant pel nombre i varietat de les obres exhibides, com per l'alta valoració d'algunes d'elles que, com el relleu que reproduïm, el situen en un lloc ben assenyalat entre els nostres escultors. Però a l'Ernest Maragall li calia alguna cosa més: manifestar-se dintre un rengle ordenat, li calia donar un toc de clar i ho va aconseguir a bastament amb els seus guixos colorits que, si és cert que per l'ingrat de la matèria no va reeixir com calia amb tots els exemplars, amb el retrat del pintor Villà que publiquem assolí el màxim de qualitat expressiva. Caldria citar també, d'entre les altres obres exposades, les figures dretes, la major part dels retrats en marbre i bronze i diverses de les terres cuites.

Arribem per fi a Martí Llauredó, potser el més jove de la promoció que estudiem, qui amb l'exposició feta a la Sala Badrinas, ha contribuït a corroborar les fermes esperances que, de temps, teníem posades en ell, havent-se fet remarcar tant per la diversitat de tècniques emprades com pel fort desembaràs amb què ha conseguit reeixir en cada una d'elles. Així, del guix i la terra cuita al marbre i la pedra cap procediment és en ell inèdit i, si és veritat que algun dels nostres millors escultors com Rebull, Farran i Granyer no han deixat d'influir en ell, cal reconèixer que va allunyant-se cada dia més d'aquestes influències (que, quan són de la qualitat de les esmentades, difícilment poden perjudicar) per a devenir cada dia més personal, com pot comprovar-se amb el cap de nen i figura de dona que reproduïm, obres que assenyalen una nova modalitat en la nostra jove escultura i les possibilitats de la qual són ben fàcils de notar.

Posteriorment a totes les exposicions esmentades, ha exhibit per primera vegada la seva producció a la Sala Parés, el també jove escultor Apel·les Fenosa, fent-se remarcar per una certa característica concepció del modelat, que, com ja vàrem escriure en altre lloc, acostuma a resoldre's generalment amb un gest, repetit persistentment en la major part dels bustos en marbre i en pedra. Però, la veritable revelació de l'exposició aquesta, potser cal cercar-la en les dues figures senceres, una d'elles destinada a un jardí de Barcelona, i també en les terres cuites, dignes, per l'agilitat amb què han estat modelades, d'una preferent atenció.

En resum, quatre nous escultors llançats a la brega, que és com si diguéssim quatre nous factors a les possibilitats d'èxit del nostre art, cada dia més depurat i més digne. R. V.

Dona afeguda, escultura de M. Llauredó, que ha figurat en la seva recent Exposició

Escultura policromada, retrat del pintor Villà, per Ernest Maragall

*Sra. Maria Lluïsa
Frontin de Pujol.*

*UNA PAGINA DEL
NOSTRE ALBUM*

Srta. Maria Victòria Udaeta.

Norma Shearer, en vestit de tarda

Converses femenines

Estiu

L'estiu és seductor. La seva beniginitat, la seva serenitat, les seves nits estrellades autoritzen les *toilettes* més aèries, permeten l'escot a l'aire lliure, alliberen els braços...

Excursions, revetlles, picnics, dinars sota l'emparrat, balls i més balls...

L'estiu és seductor. Però el seu encís no és pas lliure de perills. No ens referim—no és la nostra missió—als perills d'ordre moral, enterament a càrrec dels papàs, les mamàs i les dames de companyia. Ens referim als perills de mena estètica.

La transpiració, seqüència inevitable de la calor i del tràfec, posa les senyores i les senyoretes en el perill d'apa-

rèixer menys agradables que de costum. ¿Qui dubta que elles han procurat per tots els mitjans de combatre aquesta plaga, d'alliberar-se d'aquest *handicap*? El bany quotidià i, si calgués, repetit; les grans ensabonades amb sabó de Brea Blanca; les sals dissoltes a la banyera; les friccions d'alcohol; l'ús de desodoritzants... Tot això és evident que no ho han oblidat. És

La sola cosa eficaç per aconseguir que la inevitable exhalació del cos serveixi de vehicle a un perfum agradable és de friccionar-se amb «Maderas de Oriente» o amb «Fantasio» o amb «Orgia» la pell mateixa, en alguns punts estratègics com són ara el coll, el canell, els voltants de l'escot, darrera les orelles...

De més a més, resulta molt recomanable per aconseguir la benèfica continuïtat del perfum, disposar sota el vestit unes imperceptibles bossetes plenes de cotó amarat de l'extracte favorit.

Mitjançant aquest secret de tocador, tanmateix fàcil i innocent, la dona elegant evita les taques que deixen—i que han de deixar per força, sinó ja no foren autèntiques—els perfums capitosos elaborats a base de Xipre.

De manera que demanar que un extracte d'aquesta mena no taqui és igual que demanar que sigui falsificat.

MYRURGIA

Ethelind Terry, en vestit de nit

com si diguéssim les beceroles en la lluita contra els inconvenients de la transpiració.

No obstant, la lluita no es pot donar per acabada en aquest punt; cal anar més enllà de les beceroles. És indispensable de completar l'obra de la higiene amb l'ús dels perfums. No basta, però, de vessar una gota d'essència al mocador o als vestits.

May Johnson, en vestit de gala

Miss Europa, Miss...

L'imperi de les dones és etern, o almenys és tan vell com el món i durarà mentre hi hagi un cor femení que bategui. No han conquistat en general els regnes amb la força ni amb la violència; la suavitat, l'astúcia, la virtut, la bellesa han estat les armes llurs que si no han fet brostar roses vermelles han causat tal volta ferides més fines i més fondes.

La bellesa és el més potent agulló que ha armat el sexe femení de tots els segles. Per obtenir-la i per conservar-la ha fet coses heroïques i ella ha estat causa d'esdeveniments tràgics i funestos en la història de tots els pobles. Però, fins ara, no s'havia reconegut solemnement la seva sobirania.

Tota dona vol ésser bella. Vol que l'admirin. És cosa innata en ella. Observeu la nena amb quin gust es deixa vestir i compondre i amb quina presumpció inconscient encara, cerca els elogis i les mirades afalagadores. Mireu-la com juga amb la nina i com l'enllesteix i l'endiumenja. Vol fer-la participant de les seves gales, de les seves joies. Rousseau veia en l'afició exagerada

de les nines el símbol de la frivolitat femenina. «Aboquen damunt ella tota la coqueteria de l'ànima infantil i esperen el moment de convertir-se elles mateixes en la seva pròpia nina».

L'afany d'adornar-se, creient que s'embelleixen ha contribuït en tot temps a desfigurar les belleses naturals, ja que el mirall, l'amic íntim de la dona, no és sempre el conseller sincer, l'oracle del bon gust que l'ajuda a escollir el color adequat, el vestit senzill, sinó que sovint és un pèrfid auxiliar que la imatge falsa.

La moda femenina ha sofert una veritable transformació. Ara no som víctimes de les tortures que patiren les nostres àvies. Són més lògics i més naturals els nostres vestits, tenen una certa analogia amb els hàbits grecs per la lleugeresa i la simplicitat, ja que certament no per l'elegància. Diu Taine que les dones duïen una llarga túnica que després d'aplegar-se sobre les espatlles queia fins a la cintura; això era l'essencial. Duïen un vel per a sortir de casa; de vegades usaven sandàlies; però, quasi sempre

anaven amb el cap i els peus nus. Tots aquests vestits podien treure's ràpidament, no oprimien el cos i marcaven les formes. La nuesa es deixava veure en els intersticis i amb els moviments. Es despenien de la túnica en el *stadium* i en les danses solemnes. El vestit no era pels grecs més que un accessori que deixava el cos en llibertat...

Sembla que es vulguin fer revivre els temps del gimnàs i la palestra; però, malauradament no es resuscita l'equilibri ni la serenitat de l'esperit hel·lènic.

La dona es preocupa avui molt de la

seva estètica, cura del cos amb fanatis-

me, sense adquirir una educació física racional, que pot fer-la bella sana i forta. Cultiva l'esport però l'exclusivisme li és altament perjudicial i pretenir elevar-se a la categoria de *campiona*, és detestable; també ho és l'abús de les modernes danses, antiestètiques, de les quals se'n fa una idolatria.

Els concursos de bellesa que es celebren pertot arreu i en els que s'examinen de prim compte fins als detalls físics més insignificants, semblen miserables caricatures d'aquelles escoles de Lemnos on no triomfava ofensora la bellesa d'una dona sobre les altres, sinó que allí exercitant-se les joves en el cant, la declamació, la dansa i en l'adquisició de gràcia en els moviments encarnaven en el conjunt l'ideal de l'educació grega, cercaven la perfecta harmonia entre el cos i l'ànima.

Conta Plató que tornant Sòcrates de la batalla de Polidea s'interessà per l'estat de la filosofia a Atenes i preguntà si entre els joves n'hi havia alguns que es distingissin pel desig de saber o per la seva bellesa. Li digueren que el més bell de tots era Càrmides. Sòcrates volgué parlar amb ell.

«Què et sembla, Sòcrates aquest jove? No té unes belles faccions? digué Querofont.

— Meravelloses — vaig fer jo (Sòcrates).

— Doncs bé: si volgués despullar-se no tindries ulls per a veure-li la cara: tan bell és de figura. (Tothom va estar d'acord amb Querofont).

— I jo, per Hèracles, vaig fer, digues que l'home és irresistible, si a més d'això té encara una petita cosa. Si té l'ànima igualment perfecta.

— En aquest aspecte no li manca la perfecció.

— I bé, vaig fer jo, ¿no caldria despullar l'ànima i examinar-la, abans que us examinem el cos?»

¿No seria molt més interessant i més digne despullar les ànimes de Miss Hongria, Miss New-York, Miss Brasil... i no que en un lamentable exhibicionisme es sotmetés la seva bellesa a la mesura del centímetre i la bàscula?

Regnat efímer! Corona de flors sense aroma que cap dona hauria de voler cenyir.

¿Per què no es fomenten els concursos en què es posin a prova els mèrits personals, la virtut, el treball, el talent?

Ambicionem més solidesa pels fonaments del nostre tronc i donem al cos i a l'ànima totes les belleses de què són susceptibles.

ANTONIA TORRENTS DE POMAR

Un model d'ondulació permanent Santiró

LA SEDA ARTIFICIAL DE FILAMENTS MES FINS

Preferida pels fabricants de MITGES A MALLA FINA

Adreces de fabricants i venedors de mitges, crespans i articles AGFA i AGFA TRAVIS seran facilitades gustosament per la casa

Exclusiva de venda per a Espanya:

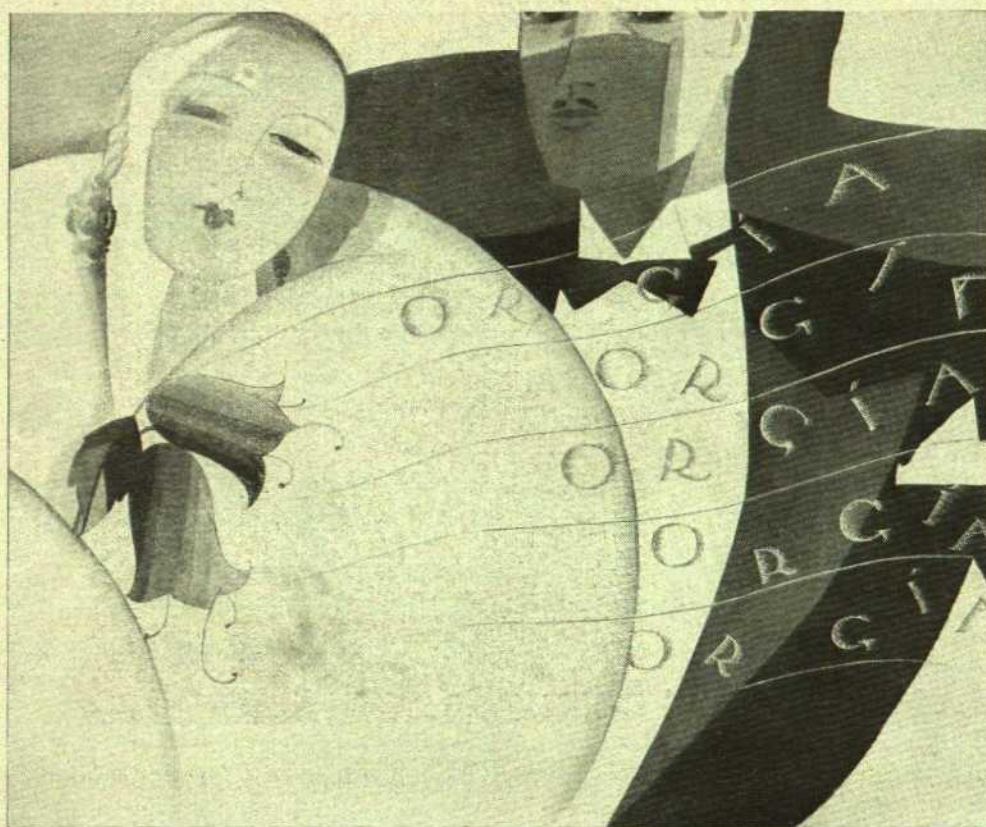
Consell de Cent, 403
Telèfons 51577 i 51578

JOSEP MARIOL ARMENGOL

BARCELONA
Dir. telegràfica MARIGOL

LLETRA DE PARIS

(continuació de la pàgina 219)

Exhali una atmósfera
personal digna de vosté;
≡ Perfumis amb ≡

ORGIA

MYRURGIA
BARCELONA

pintura desplega les seves intencions. Tal vegada aquí trobarem motius de sorpresa amb què fueitejar-nos la imaginació. Avui, un jove vessant d'instint i de confiança, Carlo Rim, ha ressuscitat «L'Araignée», companyia difunta, i tot anunciant en veu baixa que en l'avenir la pintura serà mòbil, la novella telefònica, l'escultura animada, aquest retratista de les secretes inclinacions dels homes crea un artista ben comprensiu. El liberalisme de Carlo Rim és tan sincer, que obre el seu «Saló de l'Araignée» amb una exposició de fotografies de les nostres àvies en vestit de bany amb pantalons llargs...

El geni de Carlo Rim, el qual mira més enllà del que avui pinta, consisteix a preveure l'art de demà, però no aprovant-lo: inventant-lo. Penso en els millors dibuixos d'Apa, el genial caricaturista de la guerra. ¿No fan un llibre de la comèdia humana els dibuixos de Rim, d'entre els quals he triat la imatge irònica, antiburguesa i ben francesa de Colette? Carlo Rim modernitza els moralistes i bons pintors Breughel.

Naturalment, Gus Bofa, l'únic il·lustrador humà del Quixot a França i fundador de l'*Araignée*, hi exposa. L'humorista ha esdevingut mestre. Potser hi ha més art en la línia graciosa d'un humor llastimós que no en la millor acadèmia. ¿Per què la humanitat ha d'ésser quallada? Gus Bofa és un dels intèrprets dinàmics d'un art sucós.

L'extremisme del pintor negre Lubaki mostra l'estupidesa dels blancs d'Europa davant dels artisans de fetitxes que l'esnobisme ha designat amb el nom immerescut d'artistes. Així mateix, les deformacions recercades i no sentides (a la inversa de Greco) de Lucien Laforge són desplaçades.

He saludat un gran artista: Pascin. Un dia l'aniré a visitar al seu taller i us faré saber les impressions que en tregui. Avui, puix que ja l'he presentat a D'ACI I D'ALLÀ, i que l'he seguit de Galeria en Galeria, us diré que Touchagues s'ha fet un lloc únic en la traducció plàstica de sensibilitats imaginatives. Touchagues potser engruixirà la fortuna dels bibliòfils que han sabut comprar novel·les o assaigs completats amb il·lustracions marginals. Com a regionalista impenitent, a Lió, vila de somni, he tingut ocasió de veure l'il·lustrador en els seus començos. Vet aquí el seu perill: l'auca francesa d'Epinal. L'estampa l'hauria pogut fer caure. Ha resistit. Veieu sola, independent del text, una il·lustració: aquella escena de «L'amateur» és més que un poema, és alguna cosa més que una comèdia, és la prefiguració d'allò que l'Home imagina.

El mes de juny és el mes dels pintors.

(segueix a la pàgina 250)

Premiat en el concurs de 1930

E. TAPIAS

COIFFEUR DE DAMES

CLARIS, 26

TELEFON 10327

Casa premiada en els concursos que ha pres part des de 1926 a 1930

Consulti's el Sr. E. Tapias en postissos, tints, ondulació permanent, etc., sense cap compromís.

Inaugurada la
nova secció
d'articles per a
bany i platja

Les mitges J. M. M. les té en
venda exclusiva

J. MARTÍ MARTÍ
PASSEIG DE GRACIA, 27

LLORENS MONEDERS

**Especialitat en
moneders de pell
blanca rentable**

Flors de pell des de 3 pessetes

VALENCIA, 213

S. VERDAGUER

Ronda Universitat, 9
Telèfon 10421
BARCELONA

**LAVABOS, BIDETS,
BANYERES, etc.**

Una bellesa
que dura tota
la vida...

Aquest és el privilegi de les dones per a les quals l'ús de la Crema, dels Pòlvors i del Sabó Simón és un quotidià rejuveniment.

CRÈME SIMON

FABRICA DE
PRODUCTES
CERAMICS

Cassimir Vicens

Rajoles, Articles de Construcció i Terres Cuites

Carrer Tallers, 72 - Telèf. 15644 - BARCELONA

Rambla del Mig, 7 (davant del Liceu)
INSTITUT DE MASSATGE

MORINIGO

Roba interior de luxe
per a Senyores
Camiseria i Sastreria a mida
Trousseaux - Llenceria
Sueters - Pullòvers
Vestits de Punt
Impermeables - Abrics - Bates

MITGES

4, Claris, 4 BARCELONA

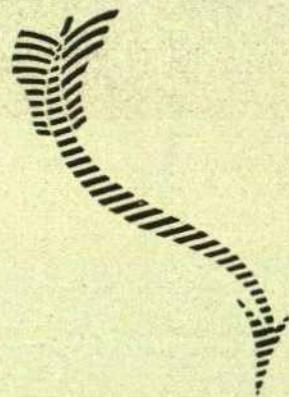
LLETRA DE PARIS

(continuació de la pàgina 248)

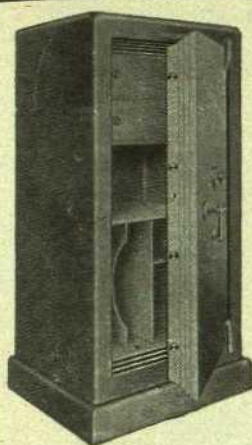
Ai las! Cal tornar enrera per a jutjar-ne alguns. He vist Castelucho i m'ha fet tristes. Aquest català amb el seu «Retrat» fa pensar en Cézanne. He somniat Maria Blanchar, *avant la lettre* davant aquells cossos de dona a primer terme d'una sala gran en la qual verdegien les aigües mortes d'una paleta vigorosa. Naturalment, Castelucho no és al dia en el sentit del turment per la novetat que a vegades ens enverina. Però posat de nou a l'encalç de l'evolució pictòrica, del seu pas massa curt ens deixa una noble impressió de solidesa, de construït i de voluntat emotiva.

El català, vist en el medi internacional de París, ama l'inèdit. Una petita exposició ha aplegat una colla ibèrica de la qual no tot és perfect, però que conté molt de bo i més encara promeses. Ramos, en la tradició de Rebull, permet l'escultura catalana de prendre un bon lloc en l'estatuària europea. Sabater vessa d'intencions excel·lents. Llopis flirteja agradablement amb el sol boig dels circs. El fantasista Parra, podrà instal·lar-se sense perill en l'atmosfera goyesca. París ha permès Casanellas d'enfortir una visió directa i sense por de plaure amb condescendència. I Matutano, amb els seus «Baturros», si els puleix, pot renovar el vell art de les *jotas*. Ferrer, el vidrier de les formes, mereix una visita. En fi, en aquesta exposició hi ha un gran esforç al qual el París cosmopolita no serà perjudicial.

Llegiu

Imatges

Bàscules Pibernat

Arques per a cabals

Parlament 9 i 11 - BARCELONA

MOBLES

A. NAVARRO

Casa establerta en l'any 1892

Magatzem

Taller

Balmes, 68 i 70 - Tel. 71654 - Balmes, 88

Tenim una bona
existència en focs de
menjador, dormitori,
despatx, rebedor, etc.
Especialitat en sillons
gran confort.
Projectem i construïm
acuradament tot el
que convingui.

Facilitats de pagament

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ PERMANENT DE PINTURES

MARCS :: MOTLLURES :: POLICROMATS

RELLEUS :: OBJECTES D'ART

V. GARCIA SIMON

RAMBLA CATALUNYA, 29 TELÈFON 15677 BARCELONA

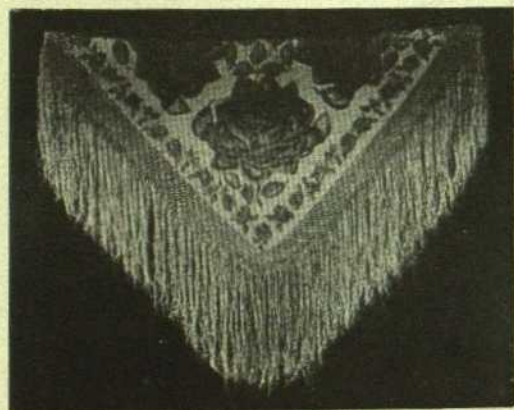
SOLUCIO CASES

Un recalificant
antic i acreditat
Un reconstituent energic

= DIPOSIT =
PLASSA DE LA
LLANA N° 11

DE VENTA EN LES
FARMACIES I CEN-
TRES D'ESPECIALITATS

MANTONS DE MANILA DE PAPER CREPPE
AMB PATENT N.º 92437
LA IMITACIÓ MÉS PERFECTA DELS AUTÈNTICS

ESTIUJANTS: Abans d'organitzar festivals no deixin de visitar
els nostres salons d'exposició i es convencen
de què la primera casa per a l'organització de

COTILLONS, ASSALTS I SOPARS A L'AMERICANA,

és sens cap dubte

PER A ORNAMENT DE BARANES
I LLOTGES FABRIQUEM UN MIG
MANTÓ EN TOTS ELS DIBUI-
XOS A MITAT DE PREU

Industrial Bolsera, S. A.

UNIÓ, 26 i 28
(Tocant la Rambla)

TELÈFON 10281
BARCELONA

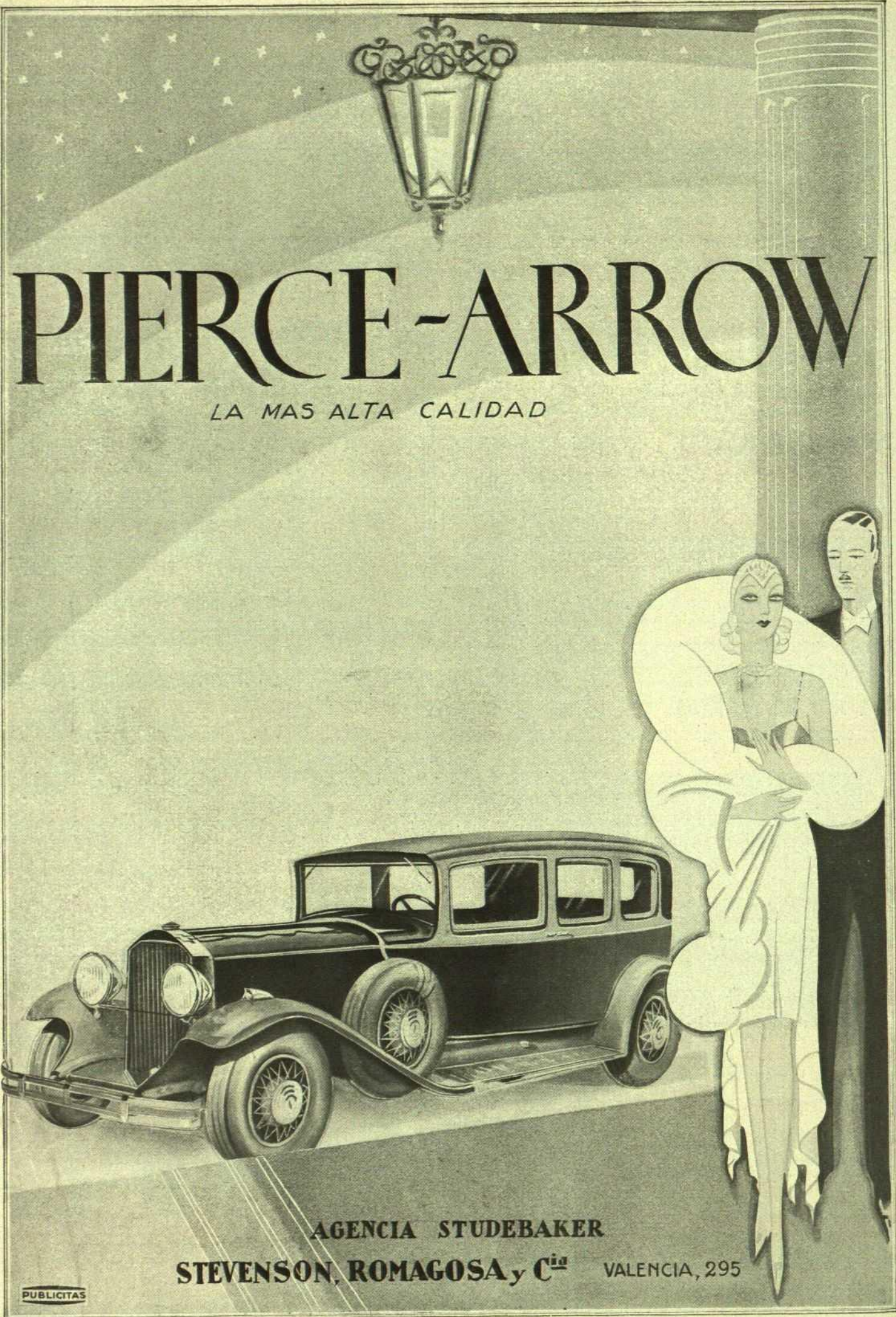
Visiteu en el Poble Espanyol de l'Exposició de Barcelona el nostre
establiment, al carrer de Llevant, núm. 2 (Casa de Murcia)

Montserrat Ribas

7, Rambla de les Flors, 7

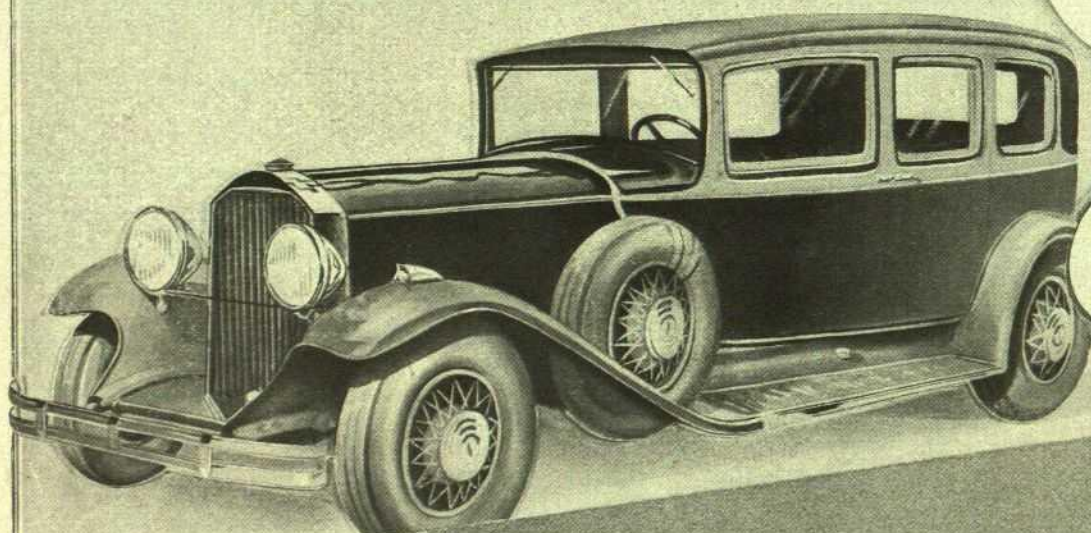
*Roba blanca - Equips i paneretes
per a senyora i nens - Elençols
i manteleria*

Gran assortit en vestidets
per a nens a preus sumament
baratissims.

PIERCE-ARROW

LA MAS ALTA CALIDAD

AGENCIA STUDEBAKER
STEVENSON, ROMAGOSA y C^{ia} VALENCIA, 295

PUBLICITAS

BOQUERIA,
25

B
A
R
C
E
L
O
N
A

Telèfon
18685

Corsé Americano

Una COTILLA
elegant
per tota dama
elegant

Faixas - Sostens

TALLER DE
CORBAR CRISTALLS

FÀBRICA DE MIRALLS
BISELATS DE TOTES MENES

CALÀBRIA, 295
(XAMPRÀ LONDRES)

TELÈFON 34775

BARCELONA

DEPILATORI NIEVE

USI'L SENYORA!
i conservarà la seva pell
sempre fresca i sense repel

Preparat per
La Florida
BARCELONA
APARTAT 229

NO CONFONGUEU

Orange-Crush amb d'al-
tres begudes, que han
pres el nom d'Orange.
Insistiu en la paraula
CRUSH. Accepteu-la
només en la seva ampo-
lla original patentada.

Del taronger als seus llavis

Begui sempre el que la
Naturalesa li ofereix

Orange-Crush és una beguda elabo-
rada, en les condicions més modernes
d'embotellament i higiene.

Altament refrescant, sana i nutritiva.
Si la tasteu, estem segurs que la prefe-
rirà en tots moments.

Suc pur de taronges en completa ma-
duresa és la base de

Orange-CRUSH

(Nom, marca i ampolla registrats)

Garantida la seva puresa per
Orange-Crush S. A. E.
Aragó, 366 Telèfon 53539

NAFTALINA CONTRA LES ARNES

Xocolata TORNE ALIMENTA MOLT BÉ

Fàbrica i Despatx: Carrer Baix de Sant Pere, 44 - BARCELONA

De fa 40 anys hi ha cases a Barcelona que treballen amb la superior màquina per cosir **KAYSER** sense haver tingut mai la més petita interrupció.

Venda a terminis i al comptat.

GUSTAU WEINHAGEN I C.^a
Diputació, 273 (entre Passeig de Gràcia i Claris)
BARCELONA

ANDORRÀ

SERRALLERIA D'OBRES
FERROS ARTÍSTICS

Carrer St. Pau, 69

Telèfon 17204

CASA RENÉ COPIES I CIRCULARS

Julia Portet, 18 - Telèfon 18053

FABRICA DE GENERES DE PUNT

Abrics. Sueters. Pullovers, Mitges
i altres articles del ram, a mida

Villarroel, 47

Telèfon 34257

ACADEMIA COTS

Av. Porta de l'Angel, 38 - Tel. 18953 - Ap. 782

Comerç - Idiomes - Taquigrafia - Mecanografia - Baixillerat
i Peritaje Mercantil

Classes selectes - diferents salons aules per separació d'ambdós sexes amb totes les comoditats desitjables. Classes econòmiques a 5 pessetes mensuals

MOBLES MAGATZEMS POMPEYA

Salmerón, 75 - Telèf. 75095

CASA BORRULL

Xarxes per a tennis, futbol, etc. - Hamaques
Bosses - Cortines de xarxa - Articles de pesca

Plaça de les Olles, 9

Lithinés del Dr Gustin

50 anys d'èxit popular. L'ur venda anual permet preparar 100 milions de litres d'aigua de règim.

ORFEBRERIA SALES BALMES, S. A.

Fàbrica d'articles de plata de llei per a presents i servei de taula
Portaferrissa, 4 BARCELONA

Medicaments puríssims :: Específics

Farmàcia Dr. Masó Arumí

Del Doctor Nadal :: Rambla Canaletes

Callicida Masó és el millor

CAPSES DE LUXE PER A CASAMENTS
BATEIGS I PRESENTS
S^t PAU, 38. BARCELONA **CASA BARGUÉS**

CICLES ACCESSORIS PER A
BICICLETES I MOTOS

A. SANROMÀ

Balmes, 62 - Tel. 12303
BARCELONA

Demanin catàlegs **SPORTS**

**No hay bella sonrisa
sin Dentol...**

EL DENTOL (agua, pasta y polvo) es un
dentífrico que, además de ser un excelente
antiséptico, está dotado de un perfume muy
agradable.

Fabricado según los trabajos de Pasteur,
destruye todos los microbios nocivos de la boca,
impide también y cura seguramente las caries
de los dientes, las inflamaciones de las encías
y de la garganta. En pocos días da a los dien-
tes una blancura resplandeciente y destruye
el sarro.

Deja en la boca una sensación de frescura
deliciosa y persistente. Ejerce su acción antisép-
tica contra los microbios de la boca durante
24 horas, por lo menos.

Empleado puro con algodón, calma instantá-
neamente los dolores de dientes más violentos.

La PASTA DENTOL se vende en cajas
de vidrio y en pomos modelo grande y chico.

Tota Casa Comercial
ben organitzada es
serveix del sistema

KARDEX

FICHAS A LA VISTA

És la base de la PROSPERITAT

Demani una demostració pràctica a

Rudy Meyer

Via Laietana, 4, baixos

Telèfon 17364

LA LECHE
INNOXA

*Limpia, suaviza,
nutre el cutis*

*y
da a la cara
la frescura
de la juventud*

INNOXA

POLVOS - MOUSSE - CREMA - JABÓN

ACADEMIA PRACTICA

COMERÇ I IDIOMES

Fontanella, 4 - Tel. 16716

Asmàtics - Bronquítics - Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres
malalties, feu sempre ús del

Xarop VIAN

compost amb extrets de diverses plantes me-
dicinals, les quals tonifiquen els bronquis i
pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat
i infecció, sens causar perjudici a l'estómac

Laboratori "EL SIGLO"

Sant Pau, 33

Barcelona

**Cacao
Bendsdorp**

EL MAZ DELICIOSO
DE LOS DE AYUNOS

DEMANI/ MOSTRA A L'AGENT GENERAL A E/PAÏS

GA/TON C.RIVAL/ DONDA /ANT PERE 27 BARCELONA

EL QUAL PROPORCIONARÀ EL MITIÀ D' OBTENIR GRATUITAMENT TACQU/ UEGITIM/ DE DEL FI
DECORAT BLAU OBEQU/ ALI CONSUMIDORS DEL **CACAO BEN/DORP**

CARME, 77 CARBONELL

TELEFON 17734

Portes d'acer ondulades :: Serralleria d'obres i artística :: Fumisteria, etc.

XOCOLATES

CASA FUNDADA L'ANY 1800
130 ANYS D'ÈXIT CREIXENT

XOCOLATES

des de 1'50 a 4 ptes. els 400 grams

DEMANEU-LÒS ARREU

Casa central: Màrtir Battisti, 4 i 6

B A R C E L O N A